

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica
dla obrębu wsi Szczytkowice**

Opracowanie:
mgr inż. Anna Katarzyna Andrzejewska, arch. kraj.
dr inż. Krzysztof Balcerek

Przy rozpowszechnianiu obowiązują prawa autorskie na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 666, t. j. z późn. zm.) - za wyjątkiem sytuacji polegających na publicznym udostępnianiu niniejszych informacji o środowisku

Wrocław, marzec 2017 r.

SPIS TREŚCI:

I. ETAP – WSTĘP.....	3
1. PODSTAWA FORMALNO – PRAWNA SPORZĄDZENIA PROGNOZY.....	3
2. CEL, METODA I ZAKRES OPRACOWANIA PROGNOZY.....	3
II. ETAP – ANALIZA ŚRODOWISKA GMINY TRZEBNICA ORAZ ROZPOZNANIE STANU ŚRODOWISKA ORAZ ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNO –PLANISTYCZNYCH.....	4
1. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA W GMINIE TRZEBNICA – UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE.....	3
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, RZEŹBA TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA.....	3
GLEBY.....	5
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	5
KLIMAT, POWIETRZE.....	6
HAŁAS, KLIMAT AKUSTYCZNY.....	7
PRZYRODA.....	8
2. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ.....	8
3. WYPOSAŻENIE GMINY W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ.....	12
4. OPIS ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBSZARU OBJĘTEGO ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE.....	14
5. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU OBJĘTEGO ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE.....	15
6. POŻĄDANE DO REALIZACJI KIERUNKI I ZADANIA SPRZYJAJĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ EKOROZWOJOWI.....	16
III. ETAP - ROZPOZNANIE I ANALIZA PROJEKTU ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE.....	18
1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	18
2. IDENTYFIKACJA WSKAZAŃ W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA ZAPROPONOWANYCH W ZM STUDIUM.....	18
2.1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ.....	18
2.2 IDENTYFIKACJA WSKAZAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA ZAPROPONOWANYCH W ZM STUDIUM.....	19
IV. ETAP - OCENA TENDENCJI DO ZMIAN W ŚRODOWISKU PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE.....	24
V. ETAP - STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE.....	24
1. OCENA ZGODNOŚCI USTALEŃ ZM STUDIUM Z ZAPISAMI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	24
2. WPŁYW KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO USTALONYCH W ZM STUDIUM NA ŚRODOWISKO I WARUNKI RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU.....	26
2.1 PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE ZM STUDIUM NA ŚRODOWISKO.....	26
2.2 ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE	34
2.3 WPŁYW USTALEŃ ZM STUDIUM NA OBSZARY NATURA 2000 ORAZ SIEDLISKA PRZYRODNICZE POZA OBSZARAMI NATURA 2000.....	34
VI. ETAP - OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MONITORING.....	38
1. ŚRODKI ZAPOBIEGANIA, OGRANICZENIA NEGATYWNYM SKUTKOM REALIZACJI ZM STUDIUM, KOMPENSACJA PRZYRODNICZA ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE.....	39
2. PROPONOWANE METODY MONITOROWANIA SKUTKÓW DLA ŚRODOWISKA REALIZACJI USTALEŃ ZM STUDIUM.....	37
VII. STRESZCZENIE.....	36
VIII. LITERATURA.....	38
IX. PRZEPISY PRAWNE.....	40

I. ETAP – WSTĘP

1. PODSTAWA FORMALNO – PRAWNA SPORZĄDZENIA PROGNOZY

- 1) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, t. j. z późn. zm.)
- 2) Uchwała Nr IV/25/15 Rady Miejskiej w Trzebnicy z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice.

Zakres zmiany Studium obejmuje cały obręb wsi Szczytkowice, zgodny z granicami administracyjnymi obrębu, oznaczony w załączniku graficznym do niniejszej uchwały przerywaną linią w kolorze czerwonym.

2. CEL I METODA OPRACOWANIA PROGNOZY

Celem każdej Prognozy oddziaływania na środowisko zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego¹ jest identyfikacja możliwych do wystąpienia źródeł zagrożeń dla środowiska oraz ustalenie prognozowanego wpływu planowanych rozwiązań przestrzennych projektu dokumentu „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice”² na środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe i zrównoważony rozwój oraz zdrowie człowieka.

Ogólna, całościowa prognoza do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica została sporządzona w 2007 r. Niniejsze opracowanie Prognozy pozostawia część treści Prognozy z 2007 i 2014 r. bez zmian, weryfikując ją i uzupełniając w miejscach gdzie wystąpiły zmiany – zarówno w istniejących uwarunkowaniach jak i projektowanych kierunkach zagospodarowania przestrzennego jedynie dla obrębu wsi Szczytkowice.

Zmiana Studium, która jest przedmiotem opracowania niniejszej Prognozy wprowadza jedynie korekty parametrów i wskaźników dotyczących możliwości zabudowy i zagospodarowania przestrzennego tylko dla obszaru obrębu wsi Szczytkowice. Nieznacznie, również gdzieśgdzie powiększa areal przeznaczony na tereny zabudowy głównie mieszkaniowej, które to jedynie dopełniają tę już obecnie istniejącą. Niniejsza Prognoza nie jest opracowaniem autonomicznym, gdyż nawiązuje w znacznej części do Prognoz już sporządzonych dla całościowego obszaru miasta i gminy Trzebnica.

Integralną częścią Prognozy jest załącznik graficzny w skali 1:10000, który obrazuje zależności środowiskowe jakie mają miejsce na opracowywanym obszarze zm Studium, a także jego najbliższego, znaczącego otoczenia.

Zakres merytoryczny Prognozy został ustalony zgodnie z art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prognozę sporządził autor, który spełnia wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2, pkt. 1, lit c ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

¹ Dalej pisząc: Prognoza.

² Dalej pisząc: projekt zm Studium.

II. ETAP – ANALIZA ŚRODOWISKA GMINY TRZEBNICA ORAZ ROZPOZNANIE I ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNO –PLANISTYCZNYCH

1. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA W GMINIE TRZEBNICA - UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

Położenie geograficzne, rzeźba terenu i budowa geologiczna

Gmina Trzebnica położona jest w województwie dolnośląskim i wchodzi w skład powiatu trzebnickiego. Od północy graniczy z gminą Milicz, od wschodu z Zawonią, z południowego wschodu z gminą Długołęka, od południa z gminą Wisznia Mała, od zachodu z gminami: Oborniki Śląskie, Prusice, Żmigród. Miasto leży na północ od Wrocławia, w odległości 24 km. Od usytuowanej na wschodzie Oleśnicy dzieli Trzebnicę 27 km, od znajdującego się na północ Milicza - 32 km, natomiast od Żmigrodu 22 km. Oborniki Śląskie oddalone są o 12 km. W pobliżu miejscowości przebiega droga międzynarodowa nr 5 [E 261] o kierunku północ-południe.

Gminę Trzebnica tworzy 41 sołectw oraz miasto Trzebnica, w którym znajduje się jej siedziba. Gmina ma charakter miejsko-wiejski. Powierzchnia gminy wynosi 200,2 km². Największy udział mają użytki rolne (74%) z dominującymi gruntami ornymi (76,1%), przy udziale łąk (13,8%) i pastwisk (7,3%) oraz stosunkowo dużą ilością sadów (2,8%); lasy zajmują ok. 17,50%, a nieużytki ok. 0,4%. Wody zajmują 2,0%.

[Rys. 1] Położenie Miasta i Gminy Trzebnica na mapie powiatu³

Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (J. Kondracki, 2000), teren gminy Trzebnica leży w pasie Nizin Środkowopolskich, w obrębie dwóch makroregionów, dzielących gminę równoleżnikowo: na południu jest to Wał Trzebnicki (318.4) a na północy Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3). Mezoregionem Wału Trzebnickiego są Wzgórza Trzebnickie (318.44), w obrębie którego został wyznaczony mikroregion Grzbiet Trzebnicki (Walczak, 1970). W obrębie Obniżenia Milicko-Głogowskiego występuje mezoregion Kotlina Żmigrodzka (318.33), który dzieli się na trzy mikroregiony: Równina Czeszowska, Równina Prusicka oraz Kotlina Środkowej Baryczy. Ukształtowanie pionowe wyraźnie dzieli gminę Trzebnica na część północną, położoną w zasięgu Kotliny Żmigrodzkiej oraz na część południową, położoną w obrębie Wzgórz Trzebnickich.

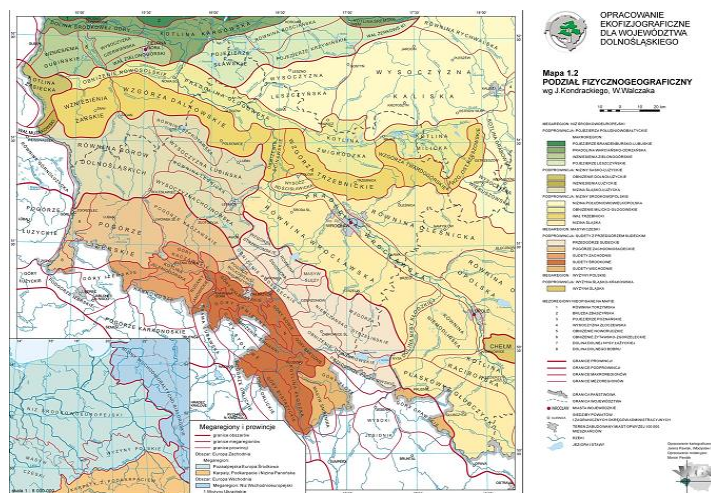
Rzeźba terenu jest wynikiem działalności lodowca w okresie zlodowacenia środkowopolskiego oraz współczesnych procesów erozyjnych. Najwyższą wysokość osiągają tereny w obrębie Wzgórz Trzebnickich, tu także występują największe spadki, zwłaszcza w przydolnych partiach stoków (10-20%), bliżej południowej granicy gminy.

Obszar gminy należy do Monokliny Przedśudeckiej, której lite skłony osadowe przykryte są luźnymi osadami kenozoicznymi. W budowie litologicznej dominują luźne osady plejstoceny i holoceny o zmiennej miąższości.

Region trzebnicki zalicza się do ubogich pod względem występowania zasobów naturalnych, natomiast złoża udokumentowane w większości nie są eksploatowane.

³ http://irbis.home.pl/region/p_trzeb/p_trzebn.htm

[Rys. 2] Podział fizyczno-geograficzny województwa dolnośląskiego⁴

Na obszarze opracowania zm Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice nie występują żadne udokumentowane i eksploatowane złoża kopalin.

Gleby

Obszar charakteryzuje się zróżnicowaniem rodzajów gleb. Najżyźniejsze spotyka się na zboczach Wzgórz Trzebnickich. Są to posiadające dużą wartość rolniczą gleby brunatne i bielcowe, wytworzone na utworach lessowych i lessopodobnych, zagrożone jednak procesami erozyjnymi. Inne rodzaje gleb występują na terenach położonych na północ od Wzgórz Trzebnickich. Tutaj zalegają bielice, gleby brunatne i czarne ziemie powstałe na piaszczystych utworach wodnolodowcowych oraz żyzne gleby wytworzone na glinach morenowych. Przestrzennie charakteryzują się one jednak występowaniem mozaikowym.

Płaski, północny obszar pokrywają gleby lekkie o słabej przydatności rolniczej. Natomiast w dolinach cieków i terenach przyległych zalegają mady: ciężkie na przedpolu Wzgórz Trzebnickich, lekkie w północnej części gminy, gdzie zajmują znaczące powierzchnie i wykorzystywane są w części jako użytki zielone.

Pod względem wartości użytkowej gleby tego obszaru stwarzają duże możliwości wykorzystania rolniczego, w tym także rozwoju hodowli. Uprawia się na nich zboża, rzepak, rośliny okopowe oraz warzywa.

Spośród poszczególnych klas bonitacyjnych gruntów ornych na terenie gminy Trzebnica nie notuje się najlepszej I klasy bonitacyjnej gruntów. Klasa II bardzo dobra występuje w południowej części gminy i stanowi 11,5% gruntów ornych. Klasa IIIa występuje w 22,6%, a IIIb, 10,4%. Najliczniejsza, to średnia klasa IVa i IVb, stanowi 26,3% gruntów ornych. Gleby słabe mają swój 22% udział, najśabsze 6,8%, a przeznaczone do zalesienia gleby klasy VIz stanowią 0,2%. Spośród użytków zielonych największą powierzchnię zajmują użytki klasy IV, które stanowią 46,0 % wszystkich użytków zielonych.

Wody powierzchniowe i podziemne

Teren gminy należy do dorzecza rzeki II rzędu – Baryczy. Głównym dopływem Baryczy, który przepływa przez teren gminy jest Sąsiecznica.

Na terenie gminy Trzebnica występują trzy piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe i triasowe, jednak charakter użytkowy ma tylko piętro czwartorzędowe.

Czwartorzędowe piętro wodonośne

⁴ źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa dolnośląskiego, WBU Wrocław.

Czwartorzędowe piętro wód podziemnych ma charakter głównego poziomu wodonośnego. W utworach tych można wydzielić następujące poziomy wód: o przypowierzchniowy: w obrębie Wzgórz Trzebnickich ma on charakter nieciągły. Związany jest z przekładkami piaszczystymi zawieszonymi w glinach, a na wysoczyźnie związany jest z piaskami i żwirami. Zwierciadło wody ma charakter swobodny, zalega na głębokości 1-5 m. Poziom ten jest szczególnie narażony na zanieczyszczenia pochodzące z powierzchni terenu. Przypowierzchniowy poziom z uwagi na powszechne zwodociągowanie wsi stracił na znaczeniu, studnie kopane są jeszcze niekiedy wykorzystywane na potrzeby gospodarskie. o głębszy poziom wód podziemnych ujmowany studniami wierconymi związany jest z wąskimi glacitektonicznymi dolinami oraz wysoczyzną morenową otaczającą Wzgórze Trzebnickie od południa i od północy.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne

Warstwy wodonośne występujące w stropowej części utworów trzeciorzędu mają charakter rozległych soczew i nieciągłych warstw. Bardziej ciągły charakter mają warstwy wodonośne w spągowej części trzeciorzędu. Warstwy wodonośne występują na głębokości 37,5-110 m. Poziom wodonośny ma charakter subartezyjski, zwierciadło wody stabilizuje się na głębokości (1,5-37,0 m). Zasilanie poziomów odbywa się bezpośrednio przez opady atmosferyczne w rejonach wychodni, pośrednio poprzez przesiąkanie przez zalegające powyżej warstwy oraz poprzez strefy kontaktów hydraulicznych.

Triasowe piętro wodonośne

Zasilanie poziomu trzeciorzędowego następuje przypuszczalnie również przez silnie naporowe wody triasu (osady trzeciorzędu leżą na utworach kajpru).

Na terenie gminy Trzebnica w ramach monitoringu prowadzonego przez WIOŚ jakość wody podziemnej badana jest w jednym punkcie sieci badawczej krajowego monitoringu (nr 450). Jest to otwór ujmujący wody piętra czwartorzędowego, położony poza obszarem głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w mieście Trzebnica. Pobrane wody podziemne z tego otworu zaklasyfikowano do III klasy jakości (2003, 2005, 2006, 2007). Zgodnie z klasyfikacją, klasa III oznacza wody o zadawalającej jakości. Badania wód podziemnych wykazały występowanie nadmiernych ilości żelaza i manganu.

Spośród wszystkich cieków przepływających przez gminę Trzebnica, badania jakości wód powierzchniowych w ramach monitoringu WIOŚ były przeprowadzone wyłącznie w wodach Sąsiecznicy. Zarówno w roku 2005, jak i 2006 oraz 2007 wykazano III klasę czystości wody (jakość zadawalająca). Obserwuje się ciągłą poprawę jakości badanych wskaźników w Sąsiecznicy. W 2007r. o III klasie czystości zdecydowało wyłącznie stężenie cyjanków, co traktuje się, jako wydarzenie incydentalne. Na poprawę jakości wody wpływ ma oddana do eksploatacji oczyszczalnia ścieków w Trzebnicy.

Główny zbiornik wód podziemnych

W północnej części gminy występuje struktura hydrogeologiczna należąca do głównych zbiorników wód podziemnych GZWP nr 303 Pradolina Barycz-Głogów (E). Zbiornik ten posiada charakter porowy dolinny, związany bezpośrednio z wodami powierzchniowymi rzeki Barycz. Warstwa wodonośna jest słabo izolowana od powierzchni terenu, a zatem słabo odporna na przenikanie zanieczyszczeń. Miąższość warstwy wodonośnej w obrębie zbiornika wynosi średnio 15 , 20 m. Współczynnik filtracji k utworów wodonośnych zawiera się w przedziale 2×10^{-3} , 4×10^{-5} m/s. Przewodność hydrauliczna T zbiornika kształtuje się na poziomie 20 , 30 m²/h, natomiast wydajność studni eksploatujących wody omawianej struktury waha się od kilkunastu do > 100 m³/h.

Na terenie zbiornika obowiązują obszary ochrony ONO i OWO. Są to obszary wymagające najwyższego stopnia ochrony wyznaczone na podstawie oceny potencjalnego zagrożenia wód w GZWP.

Klimat, powietrze

Okolice Trzebnicy znajdują się w Lubusko-Dolnośląskim regionie klimatycznym. Klimat jest tu łagodny, umiarkowanie ciepły i wilgotny. Kształtują go jeszcze w dużej mierze masy powietrza polarno-morskiego napływającego z Atlantyku. Ważną cechą klimatu trzebnickiego jest jego duża nieregularność, zmienność i aktywność atmosferyczna.

Do największej zmienności dochodzi tu w okresie zimowym. Kontrasty te to przede wszystkim spore skoki ciśnienia atmosferycznego, wahania temperatury oraz zmienność wilgotności powietrza. Średnia wieloletnia temperatura stycznia kształtuje się w Trzebnicy w granicach od -1 do -3 °C. Średnia temp. lipca waha się od +17 do +19 °C. Średnia temperatura roku oscyluje między +7 a +9 °C. Przeciętne roczne opady atmosferyczne - w nieco ściślej potraktowanym regionie trzebnickim - wynoszą od 600 do 700 mm. Natomiast w strefach położonych bądź to na północ, bądź też na południe od pasma garbów Wzgórz Trzebnickich są nieznacznie niższe. Z powodu stosunkowo częstych opadów atmosferycznych dni pochmurnych jest więcej niż dni pogodnych. Zima trwa tutaj zwykle od 50 do 70 dni, a lato od 90 do 110 dni; okres wegetacji wynosi 210-220 dni.

W regionie trzebnickim przeważają wiatry wiejące z północnego zachodu, znacznie rzadziej występują wiatry wiejące z północnego wschodu. Następstwem pierwszych, niemal zawsze są opady atmosferyczne lub śloty, natomiast drugie zwykle powodują pogodę suchą.

Pojawiające się czasami wiatry południowe bądź południowo-zachodnie przeważnie przynoszą ze sobą burze, ulewne deszcze, czasami także katastrofalne w skutkach gradobicie.

Badania jakości powietrza, prowadzone są na Dolnym Śląsku w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ), i publikowane corocznie w Raportach o stanie środowiska województwa dolnośląskiego. Badania powietrza w gminie Trzebnica są wykonywane w okrojonym zakresie i dotyczą wyłącznie miasta Trzebnica.

Analiza wyników badań prowadzonych w latach 2003, 2005 i 2007 dowodzi, że emisja zanieczyszczeń gazowych - SO₂, NO₂ była wyższa w sezonie grzewczym niż w sezonie pozagrzewczym, niekiedy prawie dwukrotnie, jednak wartości progowe nie zostały przekroczone. Stężenie tlenku węgla, pyłu zawieszonego oraz ozonu nie było badane.

Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego w roku 2006 dla powiatu trzebnickiego stwierdzono potrzebę opracowania programów ochrony powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi z uwagi na szacowane ponadnormatywne stężenie ozonu w powietrzu.

Hałas, klimat akustyczny

Hałas komunikacyjny na obszarze powiatu trzebnickiego był poddawany badaniom przez WIOŚ w 2003 i w 2007 r.

Badaniami objęto odcinki dróg w mieście Trzebnica gdzie, oprócz Obornik Śląskich, zanotowano największy ruch komunikacyjny. Z pośród przebadanych 19 odcinków dróg – na 11 wartości dopuszczalne hałasu w pierwszej linii zabudowy zostały przekroczone. Zanotowano nawet bardzo uciążliwy poziom równoważny dźwięku przekraczający 70 dB. Badania powtórzone na tych samych odcinkach dróg w 2007 r. wykazały, że natężenie dźwięku kształtuje się na tym samym poziomie, przy jednoczesnym nieznacznym wzroście natężenia ruchu samochodowego, zarówno osobowego jak i ciężarowego. Największe zagrożenie hałasem stwierdzono na ulicach: Milickiej, Prusickiej, Wrocławskiej i Bochenka.⁵

Podsumowanie:

Wartości badanych wskaźników potwierdzają ciągły postęp w kierunku uzyskiwania coraz bardziej zadawalających wyników charakteryzujących stan środowiska. Niezbędne są jednak dalsze działania, zwłaszcza w zakresie ochrony wód powierzchniowych oraz ochrony klimatu akustycznego. Zmiany poprawiające jakość środowiska w gminie są wynikiem prowadzonych działań, w szczególności:

- stopniowej regulacji gospodarki ściekowej,

⁵ Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2007r., WIOŚ Wrocław, 2008.

- zmiany czynnika grzewczego w indywidualnych gospodarstwach domowych,
- modernizacji stanu dróg w gminie,
- budowy nowego składowiska odpadów, spełniającego wymagane normy.

Przyroda

Flora i fauna

Na podstawie obserwacji przeprowadzonych w 2004 r. na terenie gminy przez przedstawicieli Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „pro Natura” Grzegorza Bobrowicza i Krzysztofa Koniecznego ustalono listę zagrożonych, rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych. Znalazły się na niej między innymi: buławnik czerwony, czyściec prosty, fiołek przedziwny, jaskier kaszubski, karmnik bezpłatkowy, podejźrzon marunowy. Szczegółową inwentaryzację flory zawiera „Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebnica” (Grzegorz Bobrowicz, Krzysztof Konieczny; Wrocław 2004r.).

Na obszarze gminy stwierdzono występowanie następujących rzadkich i chronionych gatunków zwierząt: kraśnik karyncki, mieniak strużnik, siwoszek błękitny, biegacz pomarszczony, tęcznik liszkarz, pachnica, pstrąg potokowy, kumak niziny, rzekotka drzewna, błotniak stawowy, derkacz, dudek, gągoł, sóweczka, zimorodek, borowiec wielki, nocek Natterera. Szczegółową inwentaryzację flory zawiera „Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebnica” (Grzegorz Bobrowicz, Krzysztof Konieczny; Wrocław 2004r.).

Bezpośrednio na obszarze opracowania zm Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice nie występują żadne z chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Lasy

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL LP) dysponuje obszarem o powierzchni 3324 ha. Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Trzebnica w roku 2008, wynosi 17,5%. (w 2005 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 14,83 %). Większość lasów skoncentrowana jest w północnej części gminy.

Drzewostan stanowią równorzędnie gatunki liściaste (dąb szypułkowy, buk zwyczajny, grab zwyczajny, brzoza brodawkowata) i iglaste (sosna zwyczajna). Warstwę krzewów prezentują: leszczyna pospolita, jarzębina pospolita i będąca pod częściową ochroną - kruszyna pospolita.

Lasy na terenie gminy wykazują zwiększony udział siedlisk lasowych. Głównym gatunkiem jest sosna a z drzew liściastych dąb i buk. Średni wiek drzewostanów waha się między 30 – 50 lat.

Roślinność łąk stanowią: trzęślica modra, śmiałek darniowy, 4 gatunki ostrożeń (warzywny, łąkowy, siwy i błotny), wiązówka błotna. W zbiorowiskach chwastów polnych dominuje miotła zbożowa lub owies głuchy. Ponadto występuje tu: chaber bławatek, ostrożeń polny, rdest powojowy, przetacznik perski, mak polny.

Znaczna część powierzchni leśnej pozostaje w administracji Lasów Państwowych reprezentowanych przez 4 nadleśnictwa: Nadleśnictwo Oleśnica Śląska, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie, Nadleśnictwo Milicz, Nadleśnictwo Żmigród.

2. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ⁶

Obszary prawnie chronione

Na terenie gminy Trzebnica poddano prawnej ochronie:

- Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie”;

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Uchwała Rady Miejskiej w Trzebnicy Nr III/19/14 z dnia 30 grudnia 2014 r.

- Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy” – fragmentarycznie w północnej części terenu gminy;
- Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” PLH020041;
- Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 „Skoroszowskie Łąki” PLH020093;
- 8 użytków ekologicznych na gruntach leśnych Nadleśnictwa Żmigród (powołanych na podstawie Uchwał Rady Miasta i Gminy Trzebnica Nr IX/88/99 z dnia 30.09.1999 oraz Nr XXI/210/2000 z dnia 26.10.2000;
- 102 pomniki przyrody.

Tuż za północną granicą gminy Trzebnica znajduje się Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 „Dolina Baryczy” PLB020001

Z kolei tuż za południową granicą gminy Trzebnica znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”, a w południowej części terenu opracowania w styczności do granic obrębu wsi Szczytkowice - Projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”.

Rezerwat przyrody - Las Bukowy w Skarszynie stanowi leśną enklawę wśród gruntów rolnych i obszarów zabudowanych. Zajmuje powierzchnię 23,7 ha. Rosną tu ponad stuletnie okazy buka zwyczajnego, dębu bezszypułkowego, grabu, lipy oraz rzadkie gatunki roślin zielnych. Został powołany na podstawie Zarządzenia Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 15.12.1980r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1981r. Nr 30, poz. 171). Znalazł się także w wykazie rezerwatów występujących na terenie województwa dolnośląskiego (Zarządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2001r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998r. na terenie województwa dolnośląskiego).

Celem ochrony jest zachowanie fragmentu naturalnego lasu bukowego z interesującymi oraz rzadkimi roślinami zielnymi.

Sposób postępowania i ochrony obszarów objętych ochroną konserwatorską określają przepisy Ustawy o ochronie przyrody. Dodatkowo, w ww. Zarządzeniu MLiPD zostały określone zakazy, jakich należy przestrzegać na obszarach uznanych za rezerwat przyrody. Oto niektóre z nich:

- 1) zabrania się wycinania drzew i pobierania użytków drzewnych;
- 2) zabrania się zmiany stosunków wodnych naruszających w sposób istotny warunki ekologiczne;
- 3) zabrania się niszczenia gleby i pozyskiwania kopalin;
- 4) zabrania się zanieczyszczania wody i terenu oraz zakłócania ciszy;
- 5) zabrania się niszczenia drzew i innych roślin;
- 6) zabrania się polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd, wybierania jaj i piskląt wszystkich gatunków ptaków;
- 7) zabrania się wznoszenia budowli oraz zakładania i budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych.

Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy” ma rangę ogólnopolską i europejską. Obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzowania tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Zajmuje powierzchnię 87 040 ha. Na terenie województwa dolnośląskiego Park obejmuje obszar o powierzchni 70.040 ha w granicach gmin: Cieszków, Krośnice i Milicz w powiecie milickim; Prusice, Trzebnica i Żmigród w powiecie trzebnickim i Twardogóra w powiecie oleśnickim. Tylko niewielka część Parku zachodzi na północną część obszaru gminy Trzebnica (zgodnie z załącznikiem graficznym). Na obszarze Parku występują na jego terenie liczne stawy i rozlewiska Baryczy, łęgi olchowe, dąbrowy, buczyny i bory sosnowe. Jest miejscem gniazdowania ptaków. Występują tu objęte ochroną gatunki roślin, płazów, ryb i ssaków.

Park Krajobrazowy został powołany na podstawie rozporządzenia Wojewody Kaliskiego i Wojewody Wrocławskiego z dnia 3.06.1996 r., z późniejszymi zmianami w roku 2000 i 2007 (Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Dolina

Baryczy”, dla terenu Parku leżącego w granicach województwa dolnośląskiego; Dz. Urz. z 2007 r. Nr 88, poz. 1012).

Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2007 r. ustala szczególny cel ochrony Parku: zachowanie doliny rzeki Baryczy wraz z łąkami, starorzeczami i terenami podmokłymi oraz zachowanie stawów i innych zbiorników wodnych, będących siedliskami chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

W celu zachowania i ochrony wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych na terenie Parku wprowadzono m.in. zakaz:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.);
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpożarowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych (nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne);
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 6) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior, i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- 7) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych.

Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” PLH020041

Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności (14 typów siedlisk z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 15 gatunków z Załącznika II). Dobrze wykształcone i zachowane zbiorowiska leśne: największy kompleks łągów jesionowo-olsowych w południowo-zachodniej Polsce, łągi dębowo-wiązowe-jesionowe oraz starodrzewia grądowe i buczynowe. Okresowo odkrywane dno stawów stanowi bardzo cenne siedlisko dla roślinności Isoeto-Nanojuncetea wraz z zagrożonymi w Polsce gatunkami roślin. Również ważne są zbiorowiska podmokłych łąk, muraw napiaskowych, torfowisk przejściowych i nitrofilnych ziołorośli okrajkowych. Na podkreślenie zasługuje bogata ichtiofauna z kozą złotawą *Sabanejewia aurata* (jedno z nielicznych w Polsce stanowisk). Ponadto Dolina Baryczy jest jednym z najcenniejszych obszarów ornitologicznych w Polsce. Ostoja ptasia o randze europejskiej E54.

Zagrożenia: Intensyfikacja lub zaniechanie użytkowania stawów. Deficyt wody w zlewni Baryczy spowodowany eksploatacją zasobów wodnych. Zanieczyszczenie wody. Epidemie wśród ryb hodowlanych, Zanik okresowych zalewów. Zalesianie i sukcesja roślinności na otwartych terenach (szczególnie na pastwiskach i na łąkach). Intensyfikacja rolnictwa. Zwiększenie aktualnego pozyskania drewna w starodrzewiach. Spadek liczby ostoi nietoperzy, niepokojenie nietoperzy na zimowiskach. Zanik populacji małej skójkowatej, co powoduje brak możliwości rozrodu różanki. Regulacje i renowacje cieków wodnych. Likwidacja śródpolnych zadrzewień. Uwaga: Wykonywanie koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczy różnych fragmentów doliny rzecznej i powinno

się odbywać z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

Typy SIEDLIISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea 0,11
3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion 0,05
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników Ranunculion fluitantis 0,06
6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae) 0,09
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) 0,08
6430 Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium) 0,01
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris) 1,45
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea) 0,13
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk 0,02
9110 Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion) 1,34
9130 Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion) 0,10
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) 2,25
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion 2,05
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum) 1,29
SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1308 *Barbastella barbastellus*

1324 *Myotis myotis*

1337 *Castor fiber*

1355 *Lutra lutra*

PŁAZY i GADY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1166 *Triturus cristatus*

1188 *Bombina bombina*

RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1124 *Gobio albipinnatus*

1134 *Rhodeus sericeus amarus*

1145 *Misgurnus fossilis*

1146 *Sabanejewia aurata*

1149 *Cobitis taenia*

BEZKRĘGOWCE wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1060 *Lycaena dispar*

1083 *Lucanus cervus*

1084 *Osmoderma eremita*

1088 *Cerambyx cerdo*

Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Natura 2000 „Skoroszowskie Łąki” PLH020093

Obszar może mieć istotne znaczenie dla przetrwania czerwończyka nieparka (*Lycaena dispar*) na Dolnym Śląsku. Obejmuje jedno z niewielu stanowisk tego gatunku we wschodniej części województwa potwierdzone po 2000 roku. Poza tym może mieć kluczowe znaczenie dla ochrony jednego z ostatnich stanowisk modraszków telejusa i *nausitousa* oraz ostatniego znanego (w latach 1996-2006) stanowiska przepłatki *aurinii* w zlewni rzeki Baryczy. Obszar chroni rzadkie już na Nizinie Śląskiej zespoły ekstensywnych łąk wilgotnych (świeżych, kaczeńcowych i trzęślicowych) z krwiściągami lekarskim *Sanguisorba officinalis* rośliną żywicielską gąsienic obu wymienionych modraszków oraz czarcikęsem łąkowym *Succisa pratensis*, gatunkiem żywicielskim dla przepłatki *aurinii*. Dodatkowo wartość ostoju podwyższa obecność chronionych storczyków i innych roślin wskaźnikowych dla tego typu łąk. Obszar jest zagrożony przez zmianę sposobu użytkowania (zaoranie pod uprawy kukurydzy lub wierzby), przez meliorację oraz zmiany w stosunkach wodnych w dolinie Jesionki i Lipniaka spowodowane budową stawów prywatnych. Ze względu na sąsiedztwo miasta i wiosek, występuje też zagrożenie skażenia ściekami i nawozami, składowania odpadów, jak też wypalania traw na wiosnę. Istotnym problemem jest też zarastanie łąk przez brzozę, trzcinę,

ekspansywne trawy, nawłóć kanadyjską i wrotycz. Zwiększa się presja miejscowej ludności poprzez zabudowę i ruch weekendowy.

Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi 0,10

6410 Zmiennewilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) 6,90

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris) 6,40

BEZKRĘGOWCE wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1059 *Maculinea teleius*

1060 *Lycaena dispar*

1061 *Maculinea nausithous*

1065 *Euphydryas aurinia*

Na obszarze opracowania zmiany Studium dla obrębu Szczytkowice nie znajdują się bezpośrednio żadne z wyżej wymienionych i pokrótce opisanych obszarów i obiektów przyrodniczych objętych ochroną prawną.

3. WYPOSAŻENIE GMINY W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie miejscowości znajdujące się na terenie gminy są w pełni zwodociągowane. Dla ujęć wód podziemnych zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej – zewnętrzne i wewnętrzne.

Na terenie stref ochrony bezpośredniej należy zapewnić:

- wykorzystanie terenu wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia wody,
- odprowadzenie wód opadowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarowanie terenu zielenią,
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

W strefie ochrony pośredniej wewnętrznej obowiązują zakazy i ograniczenia:

- odprowadzania ścieków do ziemi i rolniczego wykorzystania ścieków,
- ograniczenie stosowania nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin,
- lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych,
- urządzania parkingów, obozowisk i mycia pojazdów.

W strefie ochrony pośredniej zewnętrznej zakazuje się:

- lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych,
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji
- chemicznych oraz rurociągów do ich transportu.

Gospodarka ściekowa

Miasto Trzebnica posiada system kanalizacji ogólnospławnej obejmującej zarówno wody opadowe jak i ścieki sanitarne. Oddana do użytku w 1998 roku oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w północnej części miasta przy ulicy Milickiej. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna ze wspomaganiami chemicznymi dla usuwania fosforu oraz odwodnieniem i higienizacją osadów. Projektowana przepustowość oczyszczalni wynosi 6000m³/d. Na oczyszczalnię ścieków dopływają również ścieki sanitarne pochodzące ze wsi Księginice. Decyzją Wojewody Wrocławskiego nr OŚ.I.6210/11/96 z 26 kwietnia 1996 roku udzielone zostało pozwolenie wodno-prawne, z terminem ważności do 31 grudnia 2015 r., na eksploatację miejskiej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków oraz na odprowadzanie do potoku Polska Woda ścieków bytowo-gospodarczych po uprzednim oczyszczeniu biologicznym w procesie beztlenowo – tlenowym.

Pozostałe miejscowości znajdujące się w obrębie gminy Trzebnica nie posiadają systemowych urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych. Najczęściej stosowanymi urządzeniami do usuwania ścieków bytowo – gospodarczych są bezodpływowe osadniki gnilne okresowo opróżniane (o różnym stopniu technicznym i różnych warunkach eksploatacyjnych) oraz osadniki wykonane jako doły chłonne. Na terenie oczyszczalni ścieków zlokalizowany jest punkt zlewny fekali, do którego dowożone są taborem wozów asenizacyjnych ścieki z terenu gminy. Na terenie gminy występują ponadto małe przydomowe oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnie te, zwykle z wymiennym wkładem, budowane są z inicjatywy właścicieli posesji i spełniają swoją rolę tylko w przypadku prawidłowej ich eksploatacji.

W Studium przewiduje się następujące kierunki rozwoju w zakresie odprowadzania ścieków:

- rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenach planowanej zabudowy w obrębie miejscowości wyposażonych w kanalizację,
- budowę sieci kanalizacyjnych na obszarach wsi nie posiadających kanalizacji,
- modernizację sieci kanalizacyjnej na obszarze miasta,
- modernizację lub rozbudowę, stosownie do potrzeb, istniejących przepompowni ścieków,
- budowę nowych przepompowni ścieków wraz z kanałami tłocznymi i kolektorami doprowadzającymi,
- modernizację i rozbudowę istniejącej w mieście oczyszczalni ścieków do parametrów gwarantujących przyjęcie zwiększonej ilości ścieków,
- budowę grupowych i lokalnych oczyszczalni ścieków, uporządkowanie gospodarki wodami deszczowymi, w tym:
- retencjonowanie wód deszczowych (w tym na terenach zieleni).

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Trzebnica funkcjonuje, oddane do eksploatacji 12 maja 2008 r., gminne składowisko odpadów komunalnych, zlokalizowane w północnej części gminy, w obrębie wsi Marcinowo. Uruchomienie składowiska wraz z infrastrukturą służącą do segregacji odpadów spowodowało rozwiązanie problemu gospodarki odpadami w mieście i gminie Trzebnica, a także wyeliminowanie problemów gminy związanych z wymogami dyrektyw Unii Europejskiej. Na składowisku gromadzone są odpady inne niż niebezpieczne oraz odpady niebezpieczne. Przy zaplanowanej ilości deponowanych odpadów przyjęto, że czas eksploatacji składowiska wyniesie 20 lat.

Do dnia 31 grudnia 2007 r. funkcjonowało składowisko odpadów w Jaszycach. Aktualnie prowadzona jest jego rekultywacja, zgodnie z opracowaną „Dokumentacją określającą techniczne warunki zamknięcia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Jaszyce”. Na terenie gminy prowadzona jest od września 2001 roku selektywna zbiórka odpadów w systemie kontenerowym.

Strefy ochronne gazociągów wysokiego i podwyższonego średniego ciśnienia.

Dla gazociągów wysokiego i podwyższonego średniego ciśnienia przebiegających przez obszar gminy obowiązują strefy ochronne ustalone na podstawie przepisów szczególnych. Strefa ochronna dla gazociągów wysokiego i podwyższonego średniego ciśnienia stanowi obszar, w którym przedsiębiorstwo gazownicze jest uprawnione do zapobiegania działalności mogącej mieć negatywny wpływ na jej trwałość i prawidłową eksploatację. Na rysunku studium wrysowano ww. strefę.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

W studium założono ponadto przełożenie lub skablowanie linii napowietrznych średniego i niskiego napięcia, których obecny przebieg koliduje z istniejącą i planowaną zabudową.

W związku z przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na energię elektryczną w studium dopuszcza się budowę dodatkowych GPZ 110/20 kV, obsługujących odbiorców, których zaopatrzenie w energię elektryczną z istniejącego układu elektroenergetycznego byłoby niemożliwe lub niedostateczne. Lokalizację tych stacji proponuje się na terenach aktywności gospodarczej.

Dopuszcza się również realizację małych elektrowni wodnych. Szczegółowa ich lokalizacja winna być uzgodniona z Rejonowym Zarządem Gospodarki Wodnej.

Zaopatrzenie w energię ciepłą

Gmina Trzebnica posiada system gospodarki ciepłej rozproszony, oparty na lokalnym wytwarzaniu energii ciepłej. Na terenie miasta Trzebnica znajdują się lokalne kotłownie opalane gazem, olejem opałowym i paliwem stałym (węgiel, koks). Do produkcji energii ciepłej wykorzystywana jest też energia elektryczna.

W Studium przewiduje się utrzymanie istniejącego na obszarze gminy systemu zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem modernizacji i wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń. Szczególnie należy dążyć do likwidacji lub modernizacji uciążliwych lokalnych kotłowni, opalanych paliwami stałymi, poprzez zamianę nośnika energii na paliwo nie powodujące zanieczyszczenia atmosferycznego. Zakłada się realizację lokalnych źródeł ciepła na paliwo gazowe lub płynne oraz wykorzystanie energii elektrycznej i odnawialnych źródeł energii do celów grzewczych. Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń lokalnych systemów zaopatrzenia w ciepło na terenach przeznaczonych pod zabudowę, pod warunkiem nienaruszania innych ustaleń, ustaleń szczególnie warunków ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych oraz normatywów środowiskowych w zakresie zanieczyszczenia powietrza.

Zaopatrzenie w gaz

Tereny wiejskie gminy Trzebnica są pozbawione dostępu do gazu. W sieć gazową wyposażone jest jedynie miasto Trzebnica. Warunkiem rozwoju inwestycji związanych z budową sieci gazowych jest ich opłacalność ekonomiczna uwarunkowana z jednej strony jej kosztem, z drugiej przewidzianym zyskiem osiągniętym w wyniku sprzedaży gazu, która to wielkość jest zdeterminowana ilością i jakością odbiorców gazu. Istniejące rezerwy w przepustowości sieci gazowej pozwalają na zwiększenie obszarów zgazyfikowanych bez znacznych inwestycji.

W studium dopuszcza się modernizację i rozbudowę istniejącej na terenie gminy sieci gazowej wysokiego ciśnienia, w tym stacji redukcyjno – pomiarowej I^o oraz sieci gazowej podwyższonego średniego ciśnienia. W przypadku konieczności budowy nowych stacji redukcyjno – pomiarowych I^o ich lokalizację proponuje się na terenach aktywności gospodarczej.

4. OPIS ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBSZARU OBJĘTEGO ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE

Obszar opracowania zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice jest zlokalizowany w centralnej części gminy Trzebnica, od strony północnej od Miasta Trzebnica i sąsiaduje z obrębami wsi: Brzyków, Małuszyn, Księginice, Kobylice, Komorowo i Komorówko (Rys. 3).

Na analizowanym obszarze objętym zmianą Studium wzdłuż przebiegu drogi powiatowej nr 1400D występują tereny zabudowane.

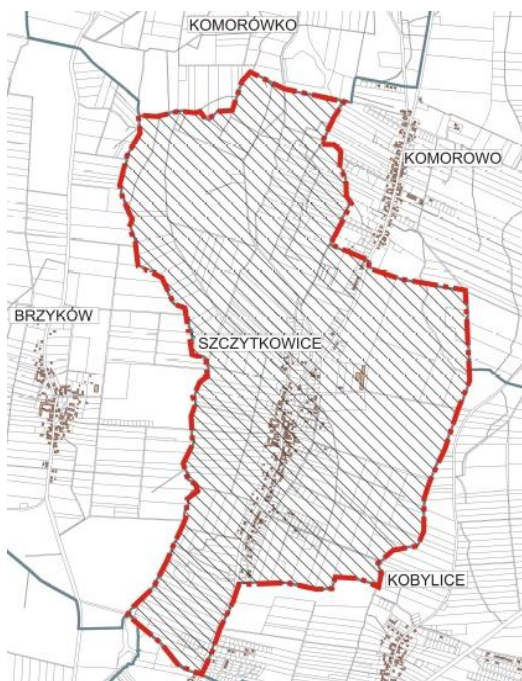
Ponad 65% obrębu zajmują grunty rolne.

W granicach opracowywanego obrębu znajduje się jeden większy obszary zwartych użytków leśnych o powierzchniach: 55 ha, jeden o średnim areale – 13 ha i 7 o mniejszych arealach i mniej zwartej formie.

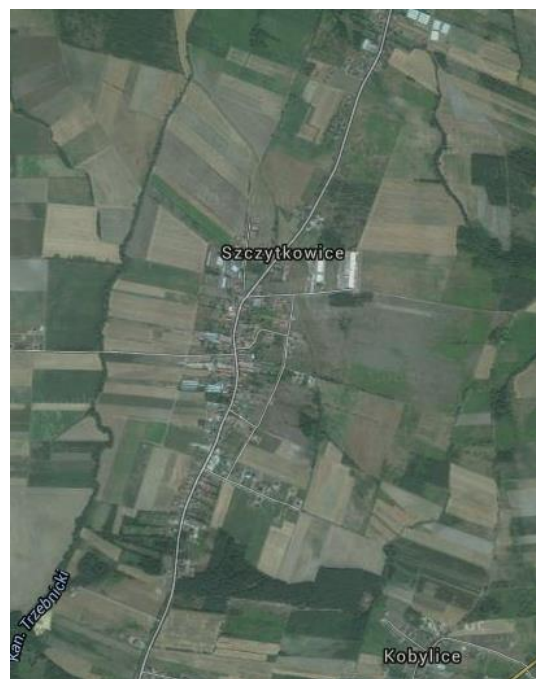
Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza obszaru objętego zmianą Studium wykazała, że obszar obrębu wsi Szczytkowice należy do terenów o małej lub średniej wartości pod względem faunistycznym. Występują tu przede wszystkim gatunki pospolite, o szerokich możliwościach przystosowawczych.

Przez środkową, centralną część obrębu od zachodu na wschód przebiega zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 303 „Pradolina Barycz-Głogów”.

[Rys. 3] Teren opracowania zm Studium: a - podkład mapowy, b – widok rzeczywisty z Google maps

a

b

Tereny opracowania zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice położone są poza obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Na terenie opracowania niniejszej zm Studium nie stwierdzono występowania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Na obszarze opracowania zm Studium nie występują bezpośrednio siedliska przyrodnicze objęte ochroną prawną.

W otoczeniu obszaru objętego zm Studium obrębu wsi Szczytkowice znajdują się następujące siedliska:

6510 – w odległości ok. 417 metrów na północ;

9170 – w odległości ok. 3153 metrów na południe.

Planowane zagospodarowanie przestrzenne nie ingeruje, zatem w chronione siedliska przyrodnicze.

5. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU OBJĘTEGO ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE

Obszar opracowania zm Studium obejmuje obręb geodezyjny wsi Szczytkowice, w centralnej części gminy Trzebnica. Ww. wieś posiada w połowie swojej części mieszkalny i mieszkalno-usługowy charakter, częściowo także przemysłowy a w drugiej zasadniczej części rolniczy, zadrzewiony i leśny. Takie zagospodarowanie odpowiada warunkom fizjograficznym i historyczno-kulturowym, jakie występują na tym terenie.

Przez centralny obszar opracowania zm stud obrębu wsi Szczytkowice z północy na zachód przebiega droga powiatowa klasy zbiorczej (KDZ).

Ze względu na znaczące natężenie ruchu, wzdłuż tej drogi publicznej powiatowej, można się spodziewać przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia hałasu w bezpośrednim lub pośrednim sąsiedztwie ww. drogi. Zmniejszenie emisji powinno następować przede wszystkim poprzez modernizację drogi oraz nasadzenia zieleni izolacyjnej. Natomiast na drogach lokalnych i dojazdowych a także wewnętrznych obsługujących obszar opracowania, ze względu na niewielkie natężenie ruchu, poziom hałasu nie przekracza ustawowych norm.

Na obszarze objętym analizowaną zm Studium dla obrębu Szczytkowice nie występują obszary o wartościach kulturowych (wpisane do rejestru zabytków, bądź ujęte w gminnej ewidencji zabytków).

Występują jednak obiekty o wartościach kulturowych, a są to:

1.	Szczytkowice	Zespół mieszk.-gosp.:	Nr 1	p. XX
a.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 1	1876, XX
b.	Szczytkowice	Bud. gosp.	Nr 1	ok. 1880, XX
c.	Szczytkowice	Stodoła	Nr 1	p. XX
2.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 2	k. XIX
3.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 3	k. XIX
4.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 9	k. XIX
5.	Szczytkowice	Remiza OSP	Nr 10	p. XX
6.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 12	p. XX
a.	Szczytkowice	Obora	Nr 12	p. XX
7.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 16	p. XX
a.	Szczytkowice	Obora	Nr 16	p. XX
b.	Szczytkowice	Transformator	przy nr 16	ok. 1910
8.	Szczytkowice	Obora	Nr 19	k. XIX
9.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 22	1849, XX
10.	Szczytkowice	Dom mieszk.	Nr 27	k. XIX, XX

Ponadto na terenie wsi Szczytkowice znajdują się stanowiska archeologiczne archiwalne, a także te o powierzchni do 0,5 ha a także o powierzchni powyżej 0,5 ha.

Planowane zagospodarowanie przestrzenne sprzyja, ochronie dziedzictwa kulturowego, gdyż fragment zabudowanego terenu objęty jest strefą „B” ochrony konserwatorskiej, „OW” obserwacji archeologicznej.

6. POŻĄDANE DO REALIZACJI KIERUNKI I ZADANIA SPRZYJAJĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ EKOROZWOJOWI

Pojedyncze inwestycje na rzecz poprawy jakości klimatu lokalnego, jakie pojawiły się w poprzednich latach nie są w stanie wpłynąć w zdecydowany sposób na poprawę jego jakości. Natomiast zadania zaplanowane na lata 2004-2007 w zakresie gospodarki ściekowej, choć zostały wykonane, nie zmniejszają konieczności dalszych prac w tym zakresie, gdyż to zagadnienie stanowi największe zagrożenia dla środowiska w gminie. Poniżej, w podziale na poszczególne komponenty środowiska zostały przedstawione pożądane i planowane kierunki i zadania, które w kolejnych latach powinny być realizowane w celu poprawy warunków zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Wymienione niżej działania należy traktować priorytetowo, co oznacza również, iż powinny być również uwzględnione w opracowaniu zm Studium obrębu Szczytkowice, poddawanych ocenie oddziaływania na środowisko oraz, w dalszej kolejności, w miejscowym planach zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentach planistycznych i strategicznych.

[tab. 1] Priorytetowe, pożądane działania sprzyjające ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi

<p>W zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ racjonalna gospodarka rolna, w tym: <ul style="list-style-type: none"> optymalizacja nawożenia i stosowania środków ochrony roślin, ▪ ochrona przed erozją, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie pozostawiania gleby w stanie nie pokrytym roślinnością - ochrona i uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, - regulacja stosunków wodnych na terenach rolniczych poprzez stosowanie melioracji. ▪ utrzymanie dotychczasowego charakteru wąwozów lessowych. ▪ coraz skuteczniejsza segregacja odpadów i ich recykling
<p>W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ objęcie ochroną konserwatorską proponowanych obszarów przyrodniczych: projektowanego rezerwatu przyrody „Wąwozy Włóknicy”, użytków ekologicznych i Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Buczyna Trzebnicka” ▪ ograniczenie procesu fragmentacji środowiska, zachowanie i odnowa korytarzy ekologicznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - odtwarzanie zniszczonych korytarzy ekologicznych - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień ▪ zwiększenie lesistości i poprawa gospodarki leśnej – stosowanie wyłącznie do nasadzeń gatunków rodzimych, dostosowanych do panujących warunków ▪ utrzymanie i kontrola zakazu wypalania traw i ściernisk
<p>W zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalsze prace nad kompleksowym uzbrojeniem terenów zabudowanych w kanalizację. Kanalizacja wsi i budowa oczyszczalni ścieków są zadaniami najważniejszymi z punktu widzenia ochrony środowiska w gminie Trzebnica; ▪ likwidacja miejsc nielegalnego rzutu ścieków do wód lub do ziemi ▪ efektywne zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych przed spływami zanieczyszczeń poprzez ustanowienie, weryfikowanie i wykonanie stref ochronnych (np. nasadzenia roślinności ochronnej). ▪ współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie gospodarki ściekowej. ▪ budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, zwłaszcza na obszarach wiejskich. ▪ monitorowanie jakości wód w miejscach rzutów ścieków oczyszczonych do odbiornika
<p>W zakresie ochrony powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie niskiej emisji poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - modernizację źródeł ciepła - stopniowa wymiana czynnika grzewczego na proekologiczny w gospodarstwach domowych - Stopniowe zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii ▪ ograniczanie emisji zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie do zakładów nowoczesnych technologii odznaczających się mniejszą emisją do środowiska, ▪ ograniczenie oddziaływania zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - modernizację i rozbudowę istniejącej infrastruktury drogowej - budowę obejść miejscowości na drogach głównych - krajowej i wojewódzkiej - stosowanie naturalnych barier wzdłuż drogi (zadrzewienia)
<p>W zakresie ochrony przed hałasem</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ modernizacja dróg istniejących, ▪ budowa obwodnic miejscowości na drogach głównych ▪ rozbudowa sieci tras rowerowych ▪ ograniczenie hałasu na terenach zamieszkałych poprzez nasadzenia pasów zwartej zieleni w pobliżu ciągów komunikacyjnych. ▪ ograniczenie ruchu ciężkiego na drogach przechodzących przez tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej ▪ kontrola klimatu akustycznego panującego w miejscach przeznaczonych na rekreację

III. ETAP – ROZPOZNANIE I ANALIZA PROJEKTU ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W dokumencie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, zostały zawarte uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, które stanowią wytyczne do formułowania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niniejsza zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice nie wprowadza istotnych zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu przestrzennym.

[Tab. 3] Ocena uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego z punktu widzenia sprzyjania i ograniczania możliwości ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego

UWARUNKOWANIA SPRZYJAJĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I ZRÓWNOWAŻONEMU ROZWOJOWI	UWARUNKOWANIA NIESPRZYJAJĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I ZRÓWNOWAŻONEMU ROZWOJOWI
Wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego	
<ul style="list-style-type: none"> Przeważająca powierzchnia gminy pokryta jest glebami niskich klas bonitacyjnych (V, VI), a część wysokich klas bonitacyjnych (III-IV) Średni stopień pokrycia powierzchni przez lasy, zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne Występowanie obszarów cennych przyrodniczo, objętych ochroną 	<ul style="list-style-type: none"> Stan aerosanitarny powietrza narażony na zanieczyszczenia ze źródeł liniowych (drogi) oraz punktowych (indywidualne paleniska).
Wynikające z rozwoju systemu osadniczego oraz infrastruktury technicznej	
<ul style="list-style-type: none"> Skoncentrowane jednostki urbanistyczne o wiejskim charakterze; Brak źródeł oddziaływania przemysłowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Zdecydowany procent mieszkańców korzystających z wysokoemisyjnych źródeł ciepła (niska emisja).

Cel opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice (obejmującej cały obręb wsi Szczytkowice zgodnie z granicami administracyjnymi obrębów), stanowi nowelizacja zapisów wskaźników dotyczących zagospodarowania i użytkowania terenów pod kątem ich zgodności z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowo wprowadzono (nieznaczny) korektę przebiegu granic wyznaczonych jednostek funkcjonalno-przestrzennych, polegającą na eliminacji różnic pomiędzy załącznikiem graficznym Studium a podkładem geodezyjnym operującym granicami władania.

2. IDENTYFIKACJA WSKAZAŃ W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA ZAPROPONOWANYCH W ZM STUDIUM

2.1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ

Projekt zm Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obrębu wsi Szczytkowice objęty niniejszą Prognozą, opracowano w granicach określonych uchwałami Rady Trzebnica:

Uchwała Nr IV/25/15 Rady Miejskiej w Trzebnicy z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice.

Analizowana zm Studium utrwała sąsiednie funkcje istniejące, a także również te występujące dotychczas w granicach obrębu Szczytkowice. Zasadniczym celem zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice jest weryfikacja parametrów dotyczących zagospodarowania terenu i zabudowy. Nieznaczone tereny planowane pod nowe zainwestowanie nie są rozproszone, tylko zlokalizowane są w sąsiedztwie już tych istniejących. Zachowane zostały istniejące obszary zabudowy zagrodowej. Poza częścią zurbanizowaną, pozostawiono w dotychczasowym użytkowaniu tereny rolnicze i leśne z zakazem zabudowy.

Ocenia się pozytywnie wskazany kierunek zagospodarowania i nie proponuje się w tym przypadku rozwiązań alternatywnych.

Zawartość i główne cele projektu zm Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obrębu wsi Szczytkowice, gm. Trzebnica.

Na skutek procesów rozwojowych na analizowanych obszarach wykształciły się przede wszystkim funkcje: zagrodowa, mieszkaniowa, usługowa, przemysłowa a także komunikacyjna (droga publiczna i drogi wewnętrzne), które są zlokalizowane pośród terenów rolno-leśnych.

Charakterystyka funkcji jednostek urbanistycznych zaplanowanych w projekcie zm Studium została przedstawiona w poniższej tabeli.

[Tab. 4] Charakterystyka funkcji jednostek urbanistycznych utrzymanych w projekcie zm studium dla obrębu wsi Szczytkowice

Symbol wg rysunku zm Studium	Kierunki zagospodarowania – strefy rozwoju
M	Tereny o dominującej funkcji mieszkaniowej
U	Teren o dominującej funkcji usługowej
US	Teren o dominującej funkcji usług sportu i rekreacji
P/U	Teren obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
R	Tereny rolnicze
ZL	Tereny lasów i zalesień
	Tereny wód powierzchniowych
	Droga powiatowa nr 1400 D, klasy zbiorczej - Z

Wskaźniki zabudowy zostały opisane w dokumencie zm Studium i nie będą w Prognozie przytaczane. Natomiast, za Studium wybrane zostały i powtórzone najistotniejsze ustalenia planistyczne, które bezpośrednio i pośrednio odnoszą się do konieczności ochrony środowiska i zapewnienia zrównoważonego rozwoju, i których realizację uznaje się za konieczną.

Zmiany w krajobrazie będą miały pozytywny uzupełniający i porządkujący charakter w stosunku do stanu istniejącego. Poszerzenie obecnych funkcji o niewielkie nowe, o tym samym charakterze, nie spowoduje niekorzystnych zmian w krajobrazie, nie będzie miało również niekorzystnego wpływu na istniejące formy ochrony przyrody. Zmiany w zagospodarowaniu obrębu wsi Szczytkowice będą miały łagodny charakter i nie spowodują dysonansu w krajobrazie.

2.2 IDENTYFIKACJA WSKAZAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA ZAPROPONOWANYCH W ZM STUDIUM

Ze względu na położenie gminy Trzebnica w obszarze metropolitalnym (w zasięgu oddziaływania Wrocławia) - polityka przestrzenna w centralnej części gminy, obrębu wsi Szczytkowice została utrzymana w dotychczasowym ukierunkowaniu. Wskazania w zakresie ochrony środowiska będą takie same jak dla całej gminy Trzebnica, które zaproponowano już wcześniej w Prognozie dla całej gminy, a mianowicie:

ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

Naczelną zasadą korzystania z zasobów środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju. Głównym celem władz samorządowych na terenie gminy Trzebnicy winno stać się niedopuszczanie do działalności inwestycyjnej degradującej środowisko oraz podjęcie działań zmierzających do eliminacji lub ograniczenia istniejących zagrożeń w środowisku.

- Ochrona zasobów wodnych poprzez:
 - likwidację niekontrolowanych odprowadzeń nieoczyszczonych ścieków do cieków i do ziemi,
 - budowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenach zwodociągowanych,
 - modernizację oczyszczalni ścieków w Trzebnicy w celu dostosowania jej do norm UE,
 - modernizację stacji uzdatniania wody,
 - rozbudowę istniejących systemów zaopatrzenia w wodę,
 - tworzenie roślinnych stref buforowych wokół zbiorników wodnych, cieków i rowów melioracyjnych.
- Ochrona powierzchni Ziemi poprzez:
 - rolnicze zagospodarowania gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom,
 - rekultywację wyeksploatowanych składowisk odpadów oraz „dzikich” wysypisk śmieci.
- Ochrona powietrza poprzez:
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z transportu i ruchu ulicznego,
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów energetycznego spalania paliw z palenisk domowych poprzez:
 - termoizolację, (tj. ocieplenie, doszczelnienie lub wymianę okien i drzwi),
 - zmianę systemu ogrzewania z węglowego na gazowe, elektryczne lub olejowe,
 - wykorzystanie alternatywnych źródeł energii takich jak: energia pochodząca z biomasy, energia słoneczna, pompy ciepłe itp.,
 - ekonomicznie uzasadnioną rozbudowę sieci ciepłowniczej w połączeniu z likwidacją źródeł niskiej emisji oraz modernizację nieefektywnych systemów grzewczych.
- Ochrona przed hałasem poprzez:
 - poprawę nawierzchni dróg,
 - ograniczenie wjazdu transportu ciężkiego do strefy śródmiejskiej,
 - budowę obejść drogowych dla miejscowości szczególnie narażonych na uciążliwości komunikacyjne,
 - dążenie do wprowadzania ekranów naturalnych lub sztucznych, głównie w miejscach, gdzie zabudowa mieszkaniowa lub obiekty podlegające szczególnej ochronie znajdują się w obrębie stref uciążliwości dróg.

ZASADY OCHRONY PRZYRODY

Priorytetowe cele w zakresie ochrony przyrody dla miasta i gminy Trzebnica to:

- ochrona przed degradacją cennych przyrodniczo obszarów i obiektów,
- objęcie różnorodnymi formami ochrony przyrody wartościowych ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe obszarów,
- utworzenie użytków ekologicznych na terenie gminy,

- powiększanie liczby zwierząt i roślin objętych ochroną,
- ochronę ekosystemów rzecznych i łąkowych,
- zalesianie użytków rolnych najniższych klas,
- powstrzymanie procesu zarastania i degradacji trwałych użytków zielonych w północnej części gminy przez wprowadzenie na tym obszarze ekstensywnej produkcji bydła,
- rozwój zagospodarowania turystycznego w harmonii z przyrodą,
- tworzenie ścieżek dydaktyczno-turystycznych popularyzujących lokalną przyrodę,
- wytyczanie nowych tras i szlaków turystycznych, w tym szlaków dostosowanych dla osób niepełnosprawnych.

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

- budowa drogi krajowej S-5 o parametrach klasy drogi ekspresowej S 2/3. Na rysunku studium określono izolacje hałasu dla pory nocnej o natężeniu 50 dB i dla pory dziennej 60 dB na podstawie materiałów studialnych przebiegu drogi S-5 opracowanych przez GDDKiA we Wrocławiu. Linie określające natężenie hałasu przebiegają w odległości ok. 200 m dla pory dziennej i ok. 600m dla pory nocnej od linii rozgraniczającej drogi. Dla terenów zawartych w izolacjach hałasu nie należy lokalizować zabudowy mieszkaniowej i innej zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi.
- rozbudowa drogi krajowej nr 5 oraz drogi nr 15, nr 340
- budowa drogi małej obwodnicy na ciągu drogi nr 5 i drogi nr 15.
- budowa obejścia drogowego kl. Z - od drogi krajowej nr 15 we wsi Blizocin do drogi powiatowej nr 1329,
- budowa obejścia wsi Ligota, Jażwiny i Skoroszów na drodze krajowej nr 15.
- budowa obejścia wsi Skarszyn.
- budowa nowych tras rowerowych

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

W celu zaopatrzenia w wodę terenów wyznaczonych w studium pod zainwestowanie przewiduje się rozbudowę istniejących systemów zaopatrzenia w wodę. Ich szczegółowy opis znajduje się w Studium.

W założonych kierunkach rozwoju systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków przyjęto w Studium jako uwarunkowanie, sporządzone w 2000 roku, przez Dolnośląską Fundację Ekorozwoju – EKORAJ, opracowanie pt. „Uporządkowanie gospodarki ściekowej dla Związku Gmin „Bychowo” – koncepcja gospodarki ściekowej dla Gminy Trzebnica”. Przewiduje się następujące kierunki rozwoju w zakresie odprowadzania ścieków:

- rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenach planowanej zabudowy w obrębie miejscowości wyposażonych w kanalizację,
- budowę sieci kanalizacyjnych na obszarach wsi nie posiadających kanalizacji,
- modernizację sieci kanalizacyjnej na obszarze miasta,
- modernizację lub rozbudowę, stosownie do potrzeb, istniejących przepompowni ścieków,
- budowę nowych przepompowni ścieków wraz z kanałami tłocznymi i kolektorami doprowadzającymi,
- modernizację i rozbudowę istniejącej w mieście oczyszczalni ścieków do parametrów gwarantujących przyjęcie zwiększonej ilości ścieków,
- budowę grupowych i lokalnych oczyszczalni ścieków, uporządkowanie gospodarki wodami deszczowymi, w tym:
 - ograniczanie współczynnika spływu wód deszczowych,
 - retencjonowanie wód deszczowych (w tym na terenach zieleni),
 - modernizację odbiorników przeznaczonych do wprowadzenia dodatkowych ilości wód deszczowych.

Do czasu realizacji w/w systemów kanalizacyjnych, ścieki bytowo – gospodarcze powinny być gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych i w miarę potrzeb wywożone do punktu zlewnego, zorganizowanego w najbliższej działającej oczyszczalni ścieków. Dla terenów zabudowy uzupełniającej, położonej peryferyjnie w stosunku do głównych terenów zainwestowania na obszarze wszystkich wsi i znajdującej się poza zasięgiem planowanych systemów kanalizacji sanitarnej przewiduje się zorganizowanie wywozu ścieków sanitarnych do najbliższej zlewni zlokalizowanej na terenie oczyszczalni ścieków. Dopuszcza się na tych terenach realizację indywidualnych oczyszczalni ścieków pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii stosownych organów administracji samorządowej.

W zakresie odprowadzania ścieków przemysłowych należy dążyć do ich całkowitego unieszkodliwiania na terenie własnym inwestora i w miarę możliwości stosowania obiegu zamkniętego procesów produkcyjnych. Podczyszczanie ścieków przemysłowych o przekroczonych dopuszczalnych wartościach zanieczyszczeń, przed ich wprowadzeniem do komunalnej kanalizacji sanitarnej, odbywać się powinno w oczyszczalniach zakładowych zlokalizowanych na terenach wyznaczonej działalności gospodarczej.

KIERUNKI ROZWOJU GOSPODARKI ODPADAMI

W dokumencie Studium powołano się na cele strategiczne określone w polityce ekologicznej państwa oraz zadania określone w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami, Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego, w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Trzebnickiego oraz w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzebnica.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNA

Dla pokrycia mocy na docelowe potrzeby gminy przewiduje się:

- modernizację źródła zasilania w energię elektryczną obszaru gminy Trzebnica, w zakresie stosownym do potrzeb,
- budowę dodatkowych stacji transformatorowych wraz z liniami zasilającymi, stosownie do potrzeb, których lokalizację należy uzależnić od rodzaju i sposobu zabudowy,
- rozbudowę istniejących stacji transformatorowych do zapotrzebowania mocy, wynikającego z planowanego zagospodarowania,
- rozbudowę istniejącej sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, w formie linii napowietrznych, kablowych lub napowietrzno-kablowych,
- modernizację istniejącej sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia.

W związku z przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na energię elektryczną w studium dopuszcza się budowę dodatkowych GPZ 110/20 kV. Lokalizację tych stacji proponuje się na terenach aktywności gospodarczej. Dopuszcza się również realizację małych elektrowni wodnych. Szczegółowa ich lokalizacja winna być uzgodniona z Rejonowym Zarządem Gospodarki Wodnej.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNA

W Studium przewiduje się utrzymanie istniejącego na obszarze gminy systemu zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem modernizacji i wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń. Zakłada się realizację lokalnych źródeł ciepła na paliwo gazowe lub płynne oraz wykorzystanie energii elektrycznej i odnawialnych źródeł energii do celów grzewczych.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Gmina Trzebnica ze względu na bardzo korzystne warunki glebowo-klimatyczne oraz duże zasoby ziemi rolnej posiada predyspozycje do dalszego rozwoju i intensyfikacji produkcji rolnej. Należy

chronić przed zainwestowaniem kompleksy rolne klas I – III i trwałe użytki zielone oraz rozwijać funkcje związane z obsługą rolnictwa.

Należy dążyć do:

- rozwoju produkcji zwierzęcej oraz zróżnicowanej produkcji roślinnej,
- dostosowania produkcji roślinnej i zwierzęcej do warunków przyrodniczych,
- rozwoju bazy przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwoju aktywności z „otoczenia” rolnictwa (usługi, przechowalnictwo, przetwórstwo),
- pełnego wykorzystania rezerw w porolniczym majątku trwałym,
- rozwoju gospodarstw agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego w północnej części gminy,
- rozwoju ekstensywnego chowu bydła na terenach projektowanego parku krajobrazowego w celu zabezpieczenia istniejących łąk i pastwisk przed zarastaniem i degradacją,
- pełnego wyposażenia gospodarstw w urządzenia infrastruktury technicznej.

Obszary, na których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze to:

- tereny rozwojowe miasta Trzebnica oraz poszczególnych miejscowości wyznaczone na rysunku studium,
- obszar strefy aktywności gospodarczej wzdłuż drogi krajowej nr 5,
- tereny przeznaczone na rozbudowę dróg układu podstawowego w celu uzyskania w układzie docelowym na całym przebiegu parametrów odpowiednich do ich klas,
- tereny przeznaczone na budowę obejść drogowych miejscowości szczególnie narażonych na uciążliwość komunikacyjną,

LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Lesistość gminy wynosi 17,5%. Projekt granicy rolno-leśnej opracowany w 2007 roku przez Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych wyznaczył grunty proponowane do zalesienia co w konsekwencji ma doprowadzić do projektowanej lesistości na poziomie 24,4 %. Obszary zalesień objęły głównie grunty rolnicze najniższych klas, o położeniu peryferyjnym, sąsiadujące z już istniejącymi kompleksami leśnymi.

Bardzo duże znaczenie w zahamowaniu i odwróceniu procesów stepowania i erozji wietrznej gleb mają zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne. Istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia winny podlegać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie, szczególnie wzdłuż: dróg, rzek i miedz.

Należy dążyć do:

- odtworzenia nasadzeń drzew wzdłuż mało uczęszczanych dróg,
- wzbogacenia nasadzeń śródpolnych o krzewy,
- stosowania południkowego kierunku zadrzewień (ze względu na przewagę wiatrów zachodnich).

OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NARAŻONYCH NA NIEBEZPIECZEŃSTWO OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na rysunku studium określono granicę zasięgu powodzi z lipca 1997 roku.

Przy ewentualnej lokalizacji nowych obiektów na obszarach potencjalnego zagrożenia powodzią należy kierować się następującymi zasadami:

- obiekty powinny być niepodpiwniczone,
- poziom parteru powinien znajdować się powyżej poziomu zalewu powodziowego,
- fundamenty i ściany obiektu należy wznosić z materiałów odpornych na zawilgocenie,
- instalacje i otwory dla wprowadzenia instalacji do budynku należy zabezpieczyć przed wtargnięciem wody (zamknięcia, klapy zwrotne).

Na terenie miasta i gminy Trzebnica nie stwierdzono występowania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

OBSZARY WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI

Pozostałością eksploatacji surowców mineralnych są nieczynne wyrobiska. Rekultywacji wymagać będą wyrobiska zlokalizowane na użytkach rolnych. Przewiduje się dla nich rolny, wodny lub leśny kierunek rekultywacji, zależnie od położenia na obszarze gminy. W Studium nie pojawił się zapis podkreślający, że rekultywacji wymagają również obszary nielegalnych eksploatacji surowców mineralnych.

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ I REHABILITACJI

Obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji to:

- obiekty zabytkowe lub o walorach kulturowych (pałace, dwory, folwarki), w przeważającej części obiekty po zlikwidowanych PGR-ach wymagające pozyskania nowych właścicieli gwarantujących właściwe utrzymanie obiektów zabytkowych,
- pozostałe nie wykorzystane obiekty gospodarcze po byłych PGR-ach,
- istniejąca zabudowa zagrodowa sprzed 1945 r.

Działania na tych obszarach powinny polegać na:

- poprawie stanu technicznego obiektów poprzez ich remonty i modernizacje oraz wyposażenie w standardowe urządzenia infrastruktury technicznej,
- dostosowaniu funkcji współczesnej do wartości zabytkowych zespołów i obiektów;
- wyeliminowaniu funkcji uciążliwych i degradujących,
- zachowaniu w miarę możliwości funkcji poszczególnych części zespołów pałacowo – parkowych (pałace – funkcje usługowe lub mieszkaniowe, folwarki – funkcje gospodarcze, parki – funkcje rekreacyjne),
- adaptacji istniejących, niewykorzystanych obiektów gospodarczych na cele przetwórstwa rolnego, usług i urządzeń obsługi rolnictwa o ile przepisy szczególne nie będą takich adaptacji wykluczać,
- adaptacji niewykorzystanych budynków gospodarczych lub ich części w istniejącej zabudowie zagrodowej na usługi.

Ocenia się, że projekt analizowanej zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice został opracowany kompleksowo i zawiera najistotniejsze rozwiązania z zakresu ochrony przed możliwym pogorszeniem jakości środowiska wodnego, akustycznego, przyrodniczego oraz jakości powietrza i gleby. Wyżej wyszczególnione ustalenia, ocenia się korzystnie z punktu widzenia ochrony środowiska, a ich realizacja jest niezbędna w związku z kontynuacją planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego.

IV. ETAP - OCENA TENDENCJI DO ZMIAN W ŚRODOWISKU PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE

W przypadku opcji niezrealizowania zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice, zmiany w środowisku będą miały charakter i natężenie zbliżone do tych, jakie miały miejsce dotychczas. Uciążliwości dla środowiska będą pochodzić z podobnych źródeł - szczególnie z zabudowy zlokalizowanej w sąsiedztwie tras komunikacyjnych a także uciążliwych terenów przemysłowych i usługowych.

V. ETAP - STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZM STUDIUM DLA OBRĘBU WSI SZCZYTKOWICE

1. OCENA ZGODNOŚCI KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZM STUDIUM Z ZAPISAMI DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Szczegółowa analiza dokumentu Studium pod kątem zgodności kierunków zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju z kierunkami polityki przestrzennej „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego” oraz

zadaniami strategicznymi „Strategii rozwoju” i „Planu rozwoju gminy Trzebnica” oraz planowanymi działaniami określonymi w „Programie ochrony środowiska gminy Trzebnica” wykazała, że w przeważającej części, taka zgodność występuje. Dotyczy ona szczególnie kierunków działań z zakresu poprawy jakości wód i powietrza oraz uregulowania gospodarki odpadami.

Poniżej znalazły się te zidentyfikowane kierunki i działania, zapisane w wyżej wymienionych dokumentach, które z uwagi na ich szczególne znaczenie dla ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, powinny być uwzględnione w zm Studium, dla obrębu wsi Szczytkowice. Na końcu rozdziału zostały również wymienione kierunki działań i inwestycje, zbieżne w Studium i pozostałych dokumentach programowych, które mogą budzić wątpliwości z uwagi na istotną ingerencję w środowisko, jednak mają istotne znaczenie z punktu widzenia rozwoju gminy.

[tab. 2] Kierunki polityki przestrzennej, które nie znalazły się w dokumencie Studium, a z uwagi na swoją istotę, powinny zostać w nim zawarte

Komponent środowiska	Wytyczne	Uwagi
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego		
w zakresie ochrony wód powierzchniowych	1) Ograniczenie negatywnego wpływu nawożenia mineralnego i organicznego oraz środków ochrony roślin na stan czystości wód 2) Zwiększenie retencji wód poprzez rozbudowę systemu małej retencji na obszarze całego województwa	1) rolnictwo jest bardzo istotnym źródłem niekorzystnych oddziaływań na środowisko, zwłaszcza wodne.
w zakresie ochrony wód podziemnych	Objęcie wysoką i najwyższą ochroną obszarów zasilania zbiornika GZWP Nr 303 Pradolina Barycz-Głogów	
w zakresie ochrony zasobów glebowych	Przeznaczanie na cele inwestycyjne gruntów niższej jakości, nie rozpraszanie zabudowy	w centralnej części gminy, w rejonie miasta Trzebnicy zauważa się tendencję do rozpraszania zabudowy i gwałtownej suburbanizacji.
w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych	Zmniejszanie uciążliwości barier ekologicznych (komunikacyjnych, gospodarczych, urbanistycznych i innych) uniemożliwiających lub utrudniających rozwój i swobodne przemieszczanie się gatunków roślin i zwierząt	np. wsie Kobylce – Księginice
W zakresie turystyki i wypoczynku	Możliwość wprowadzenia funkcji uzdrowiskowej w mieście Trzebnica	bardzo ważny cel przyszłościowy – odbudowanie potencjału uzdrowiskowego Trzebnicy – w Studium brak zapisu świadczącego o istotności tego celu
Działania Strategii rozwoju gminy i Planu lokalnego rozwoju gminy		
W zakresie turystyki i wypoczynku	1) uporządkowanie urbanistyczne otoczenia zespołu klasztornego pod względem dostosowania form budownictwa do charakteru zabytków; 2) rekreacja codzienna i weekendowa w zespole kąpieliska i Lasu Bukowego, w tym zadanie: zagospodarowanie ciągu spacerowo - pieszego łączącego tereny rekreacyjne z rejonem	ważne zadania z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki weekendowej

	Winnej Góry; 3) rozwój i wykorzystanie uzdrowiskowej funkcji Trzebnicy; 4) udostępnienie krajoznawcze i rekreacyjne rejonu Winnej Góry.	
Program ochrony środowiska gminy		
W zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Racjonalna gospodarka rolna, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - optymalizacja nawożenia i stosowania środków ochrony roślin, - utrzymanie dotychczasowego charakteru wąwozów lessowych. ▪ Rekultywacja obszarów nielegalnej eksploatacji surowców mineralnych 	
W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ograniczenie procesu fragmentacji środowiska, zachowanie i odnowa korytarzy ekologicznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - odtwarzanie zniszczonych korytarzy ekologicznych 	

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zawarte w zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice, powielone za ww. dokumentami planistyczno-strategicznymi, które są ważne z punktu widzenia rozwoju gminy, choć mogą ingerować w środowisko przyrodnicze:

- Intensyfikacja produkcji rolnej i gospodarki żywnościowej na obszarach południowych i wschodnich gminy
- rozbudowa ubojni i przetwórnicy na północnych terenach gminy,
- intensywne zalesianie terenów zwolnionych spod produkcji rolnej oraz rozwój gospodarki leśnej i drzewnej w centralnej i północnej części gminy.

2. WPŁYW KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO USTALONYCH W ZM STUDIUM NA ŚRODOWISKO I WARUNKI RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU

Prognoza oddziaływania na środowisko identyfikuje źródła korzystnego i niekorzystnego oddziaływania planowanych jednostek zagospodarowania przestrzennego na poszczególne komponenty środowiska oraz prognozuje skutki, jakie dla środowiska przyniesie realizacja planowanych rozwiązań przestrzennych. Zarówno zasięg negatywnego oddziaływania zagospodarowania terenu, jak i rodzaj oraz intensywność możliwych do wystąpienia w środowisku skutków w znacznej mierze zależą od miejsca lokalizacji danej funkcji oraz przyjętych rozwiązań minimalizujących oddziaływanie. Sposób i intensywność negatywnego oddziaływania na środowisko będzie odmienne w czasie realizacji inwestycji oraz podczas jej funkcjonowania.

2.1 PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE ZM STUD NA ŚRODOWISKO

W trakcie trwania budowy nastąpi wzrost stężenia zanieczyszczeń w powietrzu, szczególnie pyłów (podczas przemieszczania mas ziemi) oraz gazów emitowanych przez pojazdy obsługujące plac budowy. Zwiększy się hałas w związku z pracą maszyn i urządzeń. Jest to oddziaływanie krótkotrwałe, które zakończy się wraz ze sfinalizowaniem prac budowlanych. Zasięg takiego oddziaływania ma wymiar lokalny i słabą siłę oddziaływania, wynikającą głównie z faktu, że realizacja planowanych inwestycji będzie przebiegać stopniowo. Negatywne oddziaływanie nie wystąpi na obszarach, na których nie jest planowana zmiana dotychczasowego zagospodarowania. Uciążliwości ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych. Nie ocenia się oddziaływania na tym etapie, jako znacząco negatywnego.

M – tereny o dominującej funkcji mieszkaniowej – jednorodzinnej i zagrodowej; wielorodzinnej oraz mieszkaniowo - usługowej

Zmiana zagospodarowania – z terenów niezabudowanych na tereny zabudowane – mieszkaniowe, spowoduje zmiany w związku z trwałym przekształceniem i utwardzeniem powierzchni ziemi oraz zniszczeniem roślinności, jeśli taka występuje, pod budynkami i terenami komunikacji. Zmiana zagospodarowania przyczynić się może także do całkowitej lub częściowej zmiany kompozycji gatunków roślinności występującej na tych terenach. Nowa zabudowa mieszkaniowa to nowe „punkty” wytwarzania ścieków i odpadów oraz emisji zanieczyszczeń do powietrza. Powszechne stosowanie ogrodzeń ograniczy możliwość przemieszczania się zwierząt, w przypadkach, gdy dotychczas obszary te stanowiły tereny otwarte, wykorzystywane były, jako szlaki wędrówkowe zwierząt. Przybliżona powierzchnia projektowanej nowej zabudowy mieszkaniowej na terenie wsi Szczytkowice wynosi **3,25 ha**.

Oddziaływanie na środowisko ocenia się, jako negatywne przeciętne: bezpośrednie, długoterminowe. Na terenach planowanych pod funkcje mieszkaniowe poza istniejącym układem osadniczym, na terenach przyrodniczo i krajobrazowo cennych, oddziaływanie może nieść poważniejsze skutki dla środowiska, ze względu na zagrożenie fragmentacji krajobrazu i siedlisk, rozproszenie płatów roślinności, zmiany w stosunkach wodnych na skutek skanalizowania i uszczelnienia podłoża, i in. W dalszej części Prognozy została dokonana ocena, czy planowane kierunki zagospodarowania będą stanowić zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

U, US – zabudowa usługowa

Zgodnie z ustaleniami obecnego Studium, na terenach o dominującej funkcji usługowej mogą być lokalizowane usługi nieuciążliwe, stanowiące zaplecze usługowe dla pobliskiej zabudowy mieszkaniowej. Sposób oddziaływania na środowisko jest zbliżone do oddziaływania opisanego dla zabudowy mieszkaniowej, z uwagi na podobny charakter zagospodarowania oraz źródła ujemnych oddziaływań. Zmiana zagospodarowania – z terenów niezabudowanych na tereny zabudowane – usługowe, spowoduje zmiany w związku z trwałym przekształceniem i utwardzeniem powierzchni ziemi oraz zniszczeniem roślinności, jeśli taka występuje, pod budynkami i terenami komunikacji. Zmiana zagospodarowania przyczynić się może także do całkowitej lub częściowej zmiany kompozycji gatunków roślinności występującej na tych terenach. Powierzchnia projektowanej nowej zabudowy usługowej wynosi: **0 ha**.

Oddziaływanie na środowisko ocenia się, jako negatywne słabe: bezpośrednie, długoterminowe – tak jak dotychczas.

P/U – zabudowa usługowo-przemysłowa (tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów)

W zależności od rodzaju przemysłu i możliwości zagospodarowania terenu (przewidzianych w zapisach Studium), zmieniać się będzie sposób i zasięg negatywnego oddziaływania. Zgodnie z definicją przedstawioną w Studium, zabudowa przemysłowa to *zabudowa służąca prowadzeniu działalności gospodarczej z zakresu: produkcji, przetwórstwa lub montażu; magazynowania i składowania, w tym bazy, place składowe, hurtownie; eksploatacji i przeróbki kopalin; produkcji rolnej i obsługi rolnictwa; logistyki; rzemiosła produkcyjnego i usługowego; handlu hurtowego lub detalicznego, w tym sprzedaży paliw*.

W zależności od rodzaju produkcji uciążliwości mogą mieć różny charakter. Nie znając zatem rodzaju przemysłu czy produkcji, nie jest możliwe dokładne określenie sposobu i siły niekorzystnego oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko.

Najczęstsze i najbardziej odczuwalne uciążliwości, wynikające z zagospodarowania przemysłowego to: emisja hałasu, emisja odorów i zanieczyszczeń do powietrza, wytwarzanie ścieków i odpadów, pobór wody, utwardzenie i uszczelnienie podłoża, zniszczenie roślinności. Nie bez znaczenia jest hałas pochodzenia pośredniego, generowany przez pojazdy obsługujące teren zabudowy przemysłowej.

Istotny jest aspekt lokalizacji terenów przemysłowych względem otoczenia. Usytuowanie terenów P/U zbyt blisko terenów wrażliwych na emitowane uciążliwości spotęguje niekorzystne oddziaływanie inwestycji.

Powierzchnia projektowanej zabudowy przemysłowej jest duża, i wynosi w przybliżeniu: **0 ha**.

R - tereny rolnicze

Tereny rolnicze - duża powierzchnia biologicznie czynna, o ograniczonym zróżnicowaniu gatunkowym, jednak o istotnym znaczeniu dla ptaków, ze względu na miejsce żerowania.

Powierzchnia terenów R zmniejsza się stopniowo na skutek intensyfikacji procesów urbanizacyjnych, zwłaszcza w zasięgu oddziaływania miasta Trzebnica. Pod funkcje związane z mieszkalnictwem, usługami i przemysłem przeznacza się w Studium teren o powierzchni ok. 1026 ha. W większości są to przekształcone użytki rolne, w części nieużytki.

Niewłaściwie prowadzona gospodarka stanowi zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i ziemi. Źródłem zanieczyszczenia są odcieki z nawozów i środków ochrony roślin, niosące ładunek zanieczyszczeń chemicznych i organicznych. Na granicy terenu rolnego i cieków proponuje się pozostawienie strefy buforowej, która będzie chronić przed odpływem miogenów i korzystnie wpływać na różnorodność biologiczną.

Ochronę gleby, powierzchni biologicznej oraz ekosystemów zapewnia pośrednio zapis, dotyczący zakazu zabudowy na terenach R, RO.

ZL – Tereny lasów i zalesień

Oddziaływanie korzystne dla środowiska i krajobrazu. Tereny wymagające ochrony przed pogorszeniem ich stanu, jakości oraz zmianą przeznaczenia zarówno części jak i całości powierzchni. W zm Studium dla obrębu Szczytkowic zwiększono areał terenów lasów i zalesień o **0 ha**.

Tab. 1 - Matryca podsumowująca ocenę siły i kierunku potencjalnych oddziaływań na środowisko struktur przestrzennych zaproponowanych w projekcie zm studium dla obrębu Szczytkowice

SIŁA ODDZIAŁYWAŃ		ISTOTNE	PRZECIĘTNE	SŁABE
KIERUNEK ODDZIAŁYWANIA	NEGATYWNE	U, US, P/U Drogi klasy G;	M; drogi klasy L, D;	R
	POZYTYWNE	ZL	WS	-

Tabela 2 - Matryca podsumowująca ocenę efektu potencjalnych oddziaływań na środowisko struktur przestrzennych zaproponowanych w projekcie zm studium dla obrębu Szczytkowice

STRUKTURY PRZESTRZENNE	ODDZIAŁYWANIE			
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane
M	v	v	-	v
U, US	v	-	-	v
P/U	v	-	-	v
DROGI	v	-	-	v
ZL, R	v	v	-	

Tabela 3 - Matryca podsumowująca ocenę czasu trwania potencjalnych oddziaływań na środowisko struktur przestrzennych zaproponowanych w projekcie zm studium dla obrębu Szczytkowice

STRUKTURY PRZESTRZENNE	ODDZIAŁYWANIE			
	stałe	chwilowe	krótkoterminowe	długoterminowe

M	-	-	-	v
U, US	-	-	-	v
P/U	-	-	-	v
DROGI	-	-	-	v
ZL, R	v	-	-	v

Tabela 4 – Podsumowanie matryc (tab. 1-3)

STRUKTURA PRZESTRZENNA	KIERUNEK I SIŁA ODDZIAŁYWANIA	EFEKT ODDZIAŁYWANIA	CZAS TRWANIA
M	negatywne przeciętne	bezpośrednie/pośrednie/skumulowane	długoterminowe
U, US	negatywne, słabe	bezpośrednie/skumulowane	długoterminowe
P/U	negatywne, istotne	bezpośrednie/skumulowane	długoterminowe
DROGI	negatywne, istotne	bezpośrednie/skumulowane	długoterminowe
ZL, R	pozytywne istotne/przeciętne	bezpośrednie/ pośrednie	stałe, długoterminowe

Najważniejsze aspekty oceny oddziaływania projektu Studium na środowisko są następujące:

Wszystkie planowane jednostki funkcjonalno-przestrzenne będą oddziaływać długoterminowo i w sposób bezpośredni. Tam, gdzie funkcjonowanie planowanego zagospodarowania przestrzennego wiązać się będzie ze znacznym wzmożeniem ruchu komunikacyjnego, istotnego znaczenia nabiera również oddziaływanie pośrednie, w związku generowanym hałasem i emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych.

W istocie zabudowa mieszkaniowa, przy zastosowaniu zabezpieczeń minimalizujących w postaci sieci wodno-kanalizacyjnych oraz lekkich nośników energii cieplnej, jest źródłem nieznacznego oddziaływania na środowisko. Fakt, że w przeprowadzonej ocenie ten sposób zagospodarowania został zaliczony do oddziaływań negatywnych i sile przeciętnej wynika z tego, że zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice, przeznaczają część powierzchni terenów otwartych, biologicznie czynnych pod zabudowę, co rodzi niekorzystne zjawisko rozpraszania zabudowy, zaburzenia struktury krajobrazu oraz potęguje konflikty ekologiczne.

Znaczące negatywne oddziaływanie może wystąpić na terenach sąsiadujących do drogi krajowej nr 15. Pozostałe drogi będą źródłem oddziaływania negatywnego – przeciętne.

Teren opracowania nie obejmuje obszarów podlegających eksploatacji górniczej. Przez część terenu południowo-zachodniej części obrębu przebiega istniejąca napowietrzna sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110eWk.

Przy ocenie skutków oddziaływania planowanego zagospodarowania przestrzennego na środowisko, uwzględniono rozwiązania minimalizujące zaproponowane w Studium, przyjmując, że ich wdrożenie jest absolutnym minimum do tego, by projektowany sposób zagospodarowania mógł być zrealizowany.

Powietrze

Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza:

- ogrzewanie budynków mieszkaniowych (M – gdzie występują obszary: MN, RM, MU, MW),
- procesy technologiczne w zakładach przemysłowych (P/U),
- komunikacja drogowa (G, L, D).

Problemem sezonowym jest, pojawiające się w okresie jesienno – zimowym, zjawisko niskiej emisji, jako skutek koncentracji zanieczyszczeń w powietrzu, w wyniku stosowania do ogrzewania w indywidualnych gospodarstwach surowców wysokoemisyjnych (węgiel, koks). Stosowanie lekkich nośników energii do ogrzewania mieszkań oraz modernizacja lokalnych kotłowni, jak zostało zapisane w Studium poprawi stan aerosanitarny powietrza w wymiarze lokalnym.

W innym przypadku mogą powodować niekorzystne zmiany w jakości powietrza w wymiarze lokalnym. Uciążliwość będzie odczuwalna w pobliżu terenów U.

Wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, o największym natężeniu ruchu koncentruje się największe stężenie zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy. Szacuje się, że najbardziej narażony na zanieczyszczenia komunikacyjne jest pas terenu wzdłuż drogi o szerokości ok. 50 m po obu stronach jezdni.

Ocenia się, że stężenie zanieczyszczeń w powietrzu na skutek emisji spalin „komunikacyjnych” do powietrza nie będzie przekraczało dopuszczalnych norm poza zasięgiem głównych ciągów komunikacyjnych.

Woda

Sposób zagospodarowania terenu wpływa na zasoby i jakość wód. Głównymi źródłami zanieczyszczenia wody są:

- Tereny mieszkaniowe (M – gdzie występują obszary: MN, RM, MU, MW)
- Tereny usługowe U, US
- Tereny przemysłowe P/U,
- Tereny rolnicze R,
- Komunikacja drogowa

Ocenia się, że planowane zagospodarowanie przestrzenne wiąże się z powstaniem nowych punktowych źródeł wytwarzania ścieków głównie komunalnych oraz zanieczyszczonych wód deszczowych. Istnieje zagrożenie pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych w przypadku niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej.

Z punktu widzenia zasobów wodnych niepokojące jest znaczne zwiększenie planowanej powierzchni pod zabudowę, co w wyniku potrzeby utwardzenia i skanalizowania terenu, może mieć wpływ na zaburzenie bilansu wodnego i zmniejszenie zasobności wód podziemnych. Wg obliczeń wykonanych przez autora Prognozy wynika, że realizacja Studium spowoduje przekształcenie ok. 13,12 ha z obecnych użytków rolnych na tereny zabudowy mieszkaniowej. Jest to nieznaczna powierzchnia planowana do zmiany zagospodarowania. Zmiany kierunku zagospodarowania koncentrują się w okolicach terenów już intensywnie zainwestowanych, są ich kontynuacją uzasadnioną.

W zależności od kierunku zagospodarowania, zróżnicowany będzie stopień utwardzenia powierzchni terenu. Najmniejszy będzie na ewentualnie planowanych terenach o dominującej funkcji mieszkaniowej (M) – ok. 30 %. Tam można spodziewać się zmniejszenia infiltracji wód opadowych i w efekcie lokalnego zmniejszenia zasobów wód podziemnych i obniżenia zwierciadła wody gruntowej.

Dla jakości wód powierzchniowych i gruntowych największym zagrożeniem są niekontrolowane zrzuty ścieków do odbiornika (wody powierzchniowe, podziemne, powierzchnia ziemi). Ścieki są głównym czynnikiem eutrofizacji wód. Oddzielną kategorię odprowadzanych do rzek zanieczyszczeń stanowią wody spływające systemami kanalizacji burzowej. Wody te, w zależności od sezonu,

odprowadzają z powierzchni miejskich, dróg, parkingów i dachów budynków zanieczyszczenia w postaci pyłów, ziaren gleby, resztek paliw czy soli⁷.

W Studium zakłada się konieczność modernizacji istniejącej sieci infrastrukturalnej oraz uzbrojenia terenów zainwestowanych w sieć wodociągową i kanalizacyjną (w większości przypadków, będzie to jednak należało do zadań właścicieli działek (najczęściej deweloperów), a nie do zadań samorządu miasta.

W przypadku stosowania zbiorników bezodpływowych, jako rozwiązania tymczasowego, istnieje zagrożenie zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych przy niewłaściwej eksploatacji oraz pogarszającego się z upływem czasu stanu technicznego zbiorników.

Komunikacja drogowa i kolejowa stanowią źródło zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, związanych ze spalaniem paliw, zanieczyszczeń pyłowych – pochodzących ze ścierania oraz zanieczyszczenia solami, używanymi do zimowego utrzymania dróg.

Podsumowując, ocenia się, że planowane zagospodarowanie przestrzenne wiąże się z powstaniem niewielu nowych punktowych źródeł wytwarzania ścieków komunalnych oraz przemysłowych. Istnieje zagrożenie pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych w przypadku niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej.

Zabezpieczeniem przed pogarszającym się stanem wód jest zapewnienie sieci kanalizacyjnej, i oczyszczanie ścieków w oczyszczalniach mechaniczno – biologicznych. W zapisach Studium zaproponowane zostały metody utylizacji ścieków. Ich wdrożenie, zminimalizuje zagrożenie pogorszenia jakości wód.

Klimat akustyczny

Istniejące źródła hałasu w gminie o największym natężeniu:

- ruch komunikacyjny (drogi główne; linia kolejowa);
- zakłady przemysłowe.

Ruch pojazdów stanowi uciążliwość akustyczną dla mieszkańców budynków zlokalizowanych wzdłuż głównych ulic oraz ulic dojazdowych do osiedli mieszkaniowych i ze względu na zwiększone natężenie ruchu pojazdów, w tym pojazdów ciężarowych, uciążliwość akustyczna może być bardziej odczuwalna. Na pozostałych drogach obciążenie ruchu nie jest na tyle duże, by powodować uciążliwość w stopniu pogarszającym warunki akustyczne.

W zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice nie przedstawiono przewidywanych przebiegów nowych dróg.

Lokalnie, na terenach obecnie niezainwestowanych, na których planowana jest zmiana zagospodarowania w kierunku zabudowy – wzrośnie hałas, w tym pośredni hałas komunikacyjny, generowany przez tereny dojeżdżające do osiedli i obsługujące tereny zakładów produkcyjnych, magazynów i składów.

Największa powierzchnia terenów przemysłowych (P/U) została usytuowana na zapleczu terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, po prawej stronie od drogi powiatowej. Jest to całkiem dobra lokalizacja z punktu widzenia znoszenia uciążliwości, jakie niosą za sobą tego typu funkcje. Najbardziej odczuwalny hałas pochodzący z terenów przemysłowych P/U będzie występował na terenach najbliższej usytuowanych w stosunku do terenów o dominującej funkcji mieszkaniowej (M).

⁷ Problemy ocen środowiskowych, kwartalnik Nr 3(30)2005, artykuł: „Propozycja metodyczna opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, cz. II”, dr hab. Mariusz Kistowski.

Nieco mniejszy teren P/U zlokalizowany jest po drugiej, lewej stronie drogi powiatowej i bezpośrednio do niej przylega. Od północy sąsiaduje z niewielkim terenem zabudowy usługowej, a od południa z terenami mieszkaniowymi.

[Tab. 5] Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu

Lp.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, c) Tereny domów opieki społecznej, d) Tereny szpitali w miastach.	61	56	50	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, b) Tereny zabudowy zagrodowej, c) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe, d) Tereny mieszkaniowo – usługowe.	65	56	55	45

Zgodnie z przepisami szczególnymi⁸, dla poszczególnych rodzajów terenów zostały określone dopuszczalne poziomy hałasu. Powyższa tabela obrazuje, jaki poziom hałasu nie powinien być przekroczony na określonym terenie (w zależności od przeznaczenia) w przedziale czasu odniesienia równym 16 i 8 godzinom.

Prognoza oddziaływania na środowisko identyfikuje źródła korzystnego i niekorzystnego oddziaływania planowanych jednostek zagospodarowania przestrzennego na poszczególne komponenty środowiska oraz prognozuje skutki, jakie dla środowiska przyniesie realizacja planowanych rozwiązań przestrzennych. Zarówno zasięg negatywnego oddziaływania zagospodarowania terenu, jak i rodzaj oraz intensywność możliwych do wystąpienia w środowisku skutków w znacznej mierze zależą będą od miejsca lokalizacji danej funkcji oraz przyjętych rozwiązań minimalizujących oddziaływanie. Sposób i intensywność negatywnego oddziaływania na środowisko będzie odmienne w czasie realizacji inwestycji oraz podczas jej funkcjonowania.

Uciążliwości występować będą w miejscach, gdzie realizacja zapisów zm Studium wymaga przeprowadzenia inwestycji budowlanych. W trakcie trwania budowy nastąpi wzrost stężenia zanieczyszczeń w powietrzu, szczególnie pyłów (podczas przemieszczania mas ziemi) oraz gazów emitowanych przez pojazdy obsługujące plac budowy. Zwiększy się hałas w związku z pracą maszyn i urządzeń. Jest to oddziaływanie krótkotrwałe, które zakończy się wraz ze sfinalizowaniem prac budowlanych. Zasięg takiego oddziaływania ma wymiar lokalny i słabą siłą oddziaływania, wynikającą głównie z faktu, że realizacja planowanych inwestycji będzie przebiegać stopniowo. Uciążliwości ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych. Nie ocenia się oddziaływania na tym etapie jako znacząco negatywnego.

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, Dz. U. z dnia 8 października 2012 r., poz. 1109.

Oceny wpływu planowanego zagospodarowania przestrzennego na środowisko dokonano metodą opisową. Przyjęto trzy stopnie skali oceny:

- I. Oddziaływanie **negatywne**
- II. Oddziaływanie **pozytywne**
- III. Oddziaływanie **zmienne** (w pewnych przypadkach korzystne, w innych niekorzystne, jednak nie obojętne dla środowiska i krajobrazu)
- IV. **Brak oddziaływania** na komponent środowiska lub oddziaływanie bez znaczenia.

Dla oddziaływania negatywnego oraz pozytywnego wyodrębniono także:

1. siłę oddziaływań:
 - a) znaczące (silne)
 - b) przeciętne
 - c) słabe
2. sposób oddziaływania:
 - a) bezpośrednie
 - b) pośrednie
 - c) wtórne
 - d) skumulowane
3. czas oddziaływania:
 - a) krótkoterminowe
 - b) średnioterminowe
 - c) długoterminowe
 - d) stałe
 - e) chwilowe

[Tab. 6] Ocena wpływu planowanych kierunków zagospodarowania na środowisko i warunki równoważenia rozwoju

OBRĘB WSI SZCZYTKOWICE, GM. TRZEBNICA														
Lp.	Sposób zagospodarowania terenu	1			2				3					
		a	b	c	a	b	c	d	a	b	c	d	e	
1	M	-	N	-	x	x	-	-	-	x	x	-	x	
2	U	-	N	-	x	x	-	-	-	x	x	-	x	
3	US	-	N	-	x	x	-	-	-	x	x	-	x	
4	P/U	-	N	-	x	x	-	-	-	x	x	-	x	
5	R	-	N	-	x	x	-	-	-	x	x	-	x	
6	ZL	P	-	-	-	-	x	-	x	-	-	-	x	
7	WS	p	-	-	-	-	X	-	X	-	-	-	X	
8	KDZ	-	N	-	x	x	-	-	-	x	x	-	x	

Legenda:

P	oddziaływanie pozytywne
N	oddziaływanie negatywne
x	oddziaływanie występuje
-	oddziaływanie nie występuje

2.2 ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE

Zmiana Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice nie będzie powodował negatywnego oddziaływania transgranicznego.

2.3 WPŁYW USTALEŃ ZM STUDIUM NA OBSZARY NATURA 2000 ORAZ SIEDLISKA PRZYRODNICZE POZA OBSZARAMI NATURA 2000 OCENA OCHRONY ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Oprócz obszarów objętych ochroną na podstawie Ustawy o ochronie przyrody, wymienionych w rozdziale 2, na terenie całej gminy Trzebnica występują także obszary, które podlegają zachowaniu i ochronie zgodnie z przepisami szczególnymi. Są to: krajobraz, użytki zielone, grunty orne, lasy i parki, wody powierzchniowe i podziemne.

Realizacja zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice, spowoduje zwiększenie niewielkiej powierzchni zabudowanej kosztem obszarów otwartych – biologicznie czynnych. Pogłębia się niepokojący proces suburbanizacji oraz rozpraszania zabudowy. Następuje dość chaotyczne i szybkie rozpraszanie zabudowy, ingerujące w wykształcone ekosystemy łąkowe i łąkowo-leśne. Projekt Studium, podlegający w niniejszej Prognozie ocenie, nieznacznie, ale jednak pogłębia to niekorzystne zjawisko, przeznaczając pod zagospodarowanie mieszkaniowe obszary, które obecnie posiadają wartość przyrodniczo-krajobrazową, gdyż niezabudowaną i porośniętą zielenią łąkową, polną. Ten niekorzystny proces dotyczy zwłaszcza właśnie miejscowość, jaka jest wieś Kobylic. W tej miejscowości, bowiem powierzchnia projektowana na zabudowę, została, co najmniej podwojona w opracowaniu Studium z 2009 roku, w stosunku do powierzchni zabudowy wtedy istniejącej.

Ocena oddziaływania Studium na tereny chronione tj. Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” oraz Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy” a także na obszar specjalnej ochrony Natura 2000 „Dolina Baryczy” oraz projektowane specjalne obszary ochrony Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” oraz „Skoroszowskie Łąki” nie wymaga przeprowadzenia, gdyż na terenie opracowania zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice takowe nie występują bezpośrednio.

Za południową granicą gminy Trzebnica znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”.

W przypadku pozostałych siedlisk i gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony, planowane kierunki zagospodarowania zm Studium nie stanowią zagrożenia dla ich stanu i ochrony.

Wnioski z przeprowadzonej oceny oddziaływania planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego na środowisko:

1. Wśród proponowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego nie występują takie, które powodowałyby oddziaływanie niekorzystne - bardzo silne.
2. Tereny z przewagą skoncentrowanej aktywności gospodarczej P/U oraz drogi główne (G) powodować będą oddziaływanie negatywne silne.
3. Nowe tereny zabudowy mieszkaniowej nie będą stanowiły zagrożenia dla jakości środowiska, pod warunkiem wcześniejszego zapewnienia uzbrojenia terenu w urządzenia wodno-kanalizacyjne oraz zastosowania do ogrzewania niskoemisyjnych nośników ciepła.
4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego o pozytywnym oddziaływaniu to planowane tereny zalesień, pod warunkiem, że nie stwarzają zagrożenia dla cennych siedlisk przyrodniczych, zachowane i projektowane tereny chronione oraz tereny zieleni urządzonej.
5. Jakość powietrza w gminie nie pogorszy się w wyniku realizacji planowanych kierunków zagospodarowania, pod warunkiem spełnienia wymogów technologicznych odnośnie kontroli i ochrony przed ponadnormatywną emisją substancji i hałasu z zakładów produkcyjnych oraz zastosowania do ogrzewania paliw niskoemisyjnych.

6. Wysoka jakość wód powierzchniowych i podziemnych jest najtrudniejszym do osiągnięcia celem z uwagi na różnorodność źródeł negatywnego oddziaływania oraz konieczność podjęcia działań ochronnych w granicach zlewni a nie pojedynczej gminy. Planowane kierunki zagospodarowania mogą stanowić zagrożenie dla środowiska wodnego, zwłaszcza tereny intensyfikacji produkcji rolniczej oraz gospodarstwa domowe. W niniejszej prognozie oceniono kierunek oddziaływania na jakość wód powierzchniowych jako zróżnicowany a siłę oddziaływania jako przeciętną. W prognozie założono, że realizacja jakichkolwiek inwestycji będzie poprzedzona budową sieci kanalizacji. W innym przypadku, m.in. zastosowania zbiorników bezodpływowych, czy niekontrolowanego zrzutu ścieków nieoczyszczonych do odbiornika, ocena ostateczna zmieni się na negatywną znaczącą (silną i bardzo silną).
7. Wśród planowanych kierunków zagospodarowania powstanie szereg funkcji, które będą dzielić otwarte przestrzenie, przyczyniając się do fragmentacji siedlisk gatunków. Są to głównie drogi, ale także ekspansywny rozwój zabudowy przyczynić się może do powstawania takiego zjawiska.

VI. ETAP - OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MONITORING

1. ŚRODKI ZAPOBIEGANIA, OGRANICZENIA NEGATYWNYM SKUTKOM REALIZACJI ZM STUDIUM, KOMPENSACJA PRZYRODNICZA, ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Całkowite zapobieżenie powstawania negatywnych skutków w środowisku w wyniku realizacji ustaleń zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice jest niemożliwe. W punkcie tym zostaną, zatem przedstawione propozycje sposobów wyłącznie ograniczania czy złagodzenia ujemnego oddziaływania, ewentualnie zrekompensowania poniesionych strat w środowisku. Działania te przedstawiono dla kierunków zagospodarowania przestrzennego, które w poprzednim rozdziale zostały ocenione jako źródła negatywnego oddziaływania – silnego i przeciętnego.

Należy podkreślić, iż zastosowanie zaproponowanych rozwiązań jest możliwe tylko w przypadku kompleksowej realizacji ustaleń zm Studium dla obszaru wsi Szczytkowice oraz polityk, strategii i planów odnoszących się do całościowego terenu gminy Trzebnica.

ZAPOBIEGANIE OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA

Na podstawie szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu Ochrony Środowiska gminy Trzebnica wskazano, iż negatywne oddziaływanie na środowisko Programu będzie się ujawniać przede wszystkim na etapie budowy poszczególnych instalacji. W wyniku tych działań zachodzić będą krótkotrwałe lub chwilowe negatywne oddziaływania. Ich efektem mogą stać się takie przekształcenia środowiska, które spowodują pogorszenie się niektórych jego elementów. Prowadzenie robót budowlanych powinno odbywać się tak, by ograniczać ujemne oddziaływanie na środowisko – przez właściwą inwentaryzację przyrody na danym obszarze, identyfikację możliwych zagrożeń podczas wykonywania prac budowlanych, właściwą gospodarkę odpadami w trakcie robót, zabezpieczenie obszaru sąsiedniego, możliwie jak największe ograniczenie terenu prowadzonych prac, itp. W przypadku, gdy ujemne oddziaływanie na środowisko jest nie do uniknięcia, konieczna będzie kompensacja przyrodnicza. np. gdy w miejscu planowanej inwestycji nieunikniona jest wycinka drzew kompensacją będzie wykonanie nasadzeń drzew o odpowiedniej wartości w innym miejscu.

ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Ze względu na dobór szczegółowych zadań związanych z ochroną środowiska w gminie Trzebnica nie przewiduje się alternatywnych przedsięwzięć. Założenia nowego Programu Ochrony Środowiska są konkretne i obejmują wyłącznie priorytetowe zagadnienia możliwości ochrony i kształtowania

środowiska na terenie gminy Trzebnica. Ze względu na konieczność przestrzegania prawa odstąpienie od przeprowadzenia aktualizacji Programu Ochrony Środowiska gminy Trzebnica nie jest możliwe.

[tab. 3] Propozycje ograniczania negatywnych skutków w środowisku na skutek realizacji ustaleń zm Studium

Planowane kierunki zagospodarowania przestrzennego	Proponowane działania ograniczania i łagodzenia negatywnych skutków w środowisku
Tereny urządzeń elektroenergetyki	Omiwanie terenów o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, nawet, jeśli nie są objęte ochroną Na obszarze strefy najwyższego promieniowania elektromagnetycznego przestrzegać zakazu przeznaczania terenu na funkcje związane ze stałym pobycem ludzi
Tereny rozbudowy układu drogowego	Ograniczanie przebiegu dróg przez tereny leśne i obszary gleb o klasie bonitacyjnej wyższej niż V Wycięta powierzchnia leśna powinna podlegać rekompensacji w postaci nowej powierzchni zalesień Stosowanie zabudowy biologicznej drogi, zwłaszcza w sąsiedztwie terenów osadniczych i rolniczych W przypadku przecinania przez drogę dużych przestrzeni konieczna jest budowa przejść dla zwierząt
Tereny aktywności gospodarczych (P/U)	Ochrona mieszkańców przed zanieczyszczeniami i hałasem bezpośrednim i pośrednio wywoływanym w związku z prowadzoną działalnością poprzez stosowanie w zakładach najlepszych dostępnych technik (BAT) Stosowanie zabudowy biologicznej wokół zakładów Sytuowanie zakładów na obszarach już przekształconych, np. byłych PGR Unikanie lokalizacji w pobliżu lasów i obszarów przyrodniczo i krajobrazowo cennych.
Tereny intensyfikacji rolnictwa	Upowszechnianie kodeksu dobrych praktyk rolniczych Wdrażanie programów rolno-środowiskowych UE Dostosowanie nawożenia i chemizacji do panujących warunków klimatycznych i warunków glebowych Dostosowanie form użytkowania ziemi do warunków przyrodniczych Promocja gospodarstw rodzinnych i ekologicznych
Suburbanizacja terenów (M)	Ograniczanie rozwoju zabudowy podmiejskiej Trzebnicy, zmieniającej charakter sąsiednich wsi Zahamowanie niekontrolowanego rozlewania się zabudowy poza przyjęte układy przestrzenne Pozostawianie jak największej przestrzeni w formie biologicznie czynnej, niezmienionej Szczególna dbałość o ład przestrzenny w Trzebnicy i na jej obrzeżach.

2. PROPONOWANE METODY MONITOROWANIA SKUTKÓW DLA ŚRODOWISKA REALIZACJI USTALEŃ ZM STUDIUM

Monitoring to narzędzie do oceny zmian zachodzących w środowisku na przestrzeni czasu, wynikających z realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wybierając wskaźniki do analizy skutków realizacji ustaleń zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice należy wziąć pod uwagę dostępność danych, które warto poddać ocenie. Jako jednostkę czasu do przeprowadzania analiz proponuje się przyjąć odstęp jednego roku. Wśród dostępnych wskaźników, które będą odpowiadały na pytanie o kierunek zmian (poprawa, pogorszenie stanu środowiska) i ich tempo można wymienić poniższe.

Harmonogram prowadzonych badań monitoringowych powinien być elastyczny i modyfikowalny w czasie. Powinien podlegać bieżącym weryfikacjom w sytuacjach zidentyfikowania dodatkowych nieoczekiwanych efektów. Należy wziąć pod uwagę, że nieprzewidziane okoliczności mogą stwarzać konieczność poszerzenia listy standardowych parametrów monitoringu, miejsca (zasięgu) i przedmiotu monitoringu oraz listy komponentów środowiska podlegających monitoringowi⁹.

[tab. 4] Proponowana lista wskaźników do monitorowania zmian zachodzących w środowisku na skutek realizacji ustaleń zm Studium

	WSKAŹNIK	POŻĄDANE ZMIANY
UŻYTKOWANIE ZIEMI	Udział użytków leśnych w powierzchni gminy	wzrost na glebach o niskich klasach bonitacyjnych
	Udział użytków rolnych w powierzchni gminy	wzrost na glebach o wysokich klasach bonitacyjnych
	Udział powierzchni upraw ekologicznych w pow. gruntów rolnych	wzrost
	Powierzchnia form ochrony przyrody	wzrost
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii	wzrost
	Poziom skanalizowania gminy	wzrost
	Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	wzrost
	Dysproporcje między siecią wodociągową a kanalizacyjną	spadek
OCHRONA ŚRODOWISKA	Emisja gazów do atmosfery z zakładów produkcyjnych	spadek
	Ilość ścieków wprowadzanych do odbiornika	spadek
	Jakość powietrza atmosferycznego, zwłaszcza akustycznego	poprawa
	Jakość wód powierzchniowych	poprawa
	Ilość odpadów komunalnych/przemysłowych składowanych na składowisku	spadek

VII. STRESZCZENIE

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica dla obrębu wsi Szczytkowice, która jest przedmiotem niniejszego opracowania, nie jest aktem prawa miejscowego, jest to jednak bardzo ważny gminny dokument planistyczny. Bazując, bowiem na krajowych i regionalnych oraz lokalnych dokumentach strategicznych ustanawia charakter i kierunki rozwoju gminy oraz daje wytyczne dla planowania lokalnego (miejscowego). Niejednokrotnie, a praktycznie w zdecydowanej większości przypadków, jest to jedyny dokument planistyczny, sporządzany dla obszaru całej gminy, bądź jej poszczególnych obrębów.

Prognoza oddziaływania na środowisko identyfikuje możliwe źródła ujemnego wpływu na środowisko oraz ocenia (prognozuje) możliwe oddziaływanie korzystne i niekorzystne planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego na poszczególne komponenty środowiska.

Zmiana Studium, która jest przedmiotem opracowania niniejszej Prognozy wprowadza jedynie korekty parametrów i wskaźników dotyczących możliwości zabudowy i zagospodarowania

⁹ Załącznik nr 2 do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywa do 2030 roku).

przestrzennego tylko dla obszaru obrębu wsi Szczytkowice. Nieznacznie, również gdzieś powiększa areal przeznaczony na tereny zabudowy głównie mieszkaniowej, które to jedynie dopełniają tę już obecnie istniejącą. Niniejsza Prognoza nie jest opracowaniem autonomicznym, gdyż nawiązuje w znacznej części do Prognoz już sporządzonych dla całościowego obszaru miasta i gminy Trzebnica.

Integralną częścią Prognozy jest załącznik graficzny w skali 1:10000, który obrazuje zależności środowiskowe jakie mają miejsce na opracowywanym obszarze zm Studium dla obrębu wsi Szczytkowice, a także jego najbliższego, znaczącego otoczenia.

Zakres merytoryczny Prognozy został ustalony zgodnie z art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Metodyka sporządzenia dokumentu Prognozy została ujęta w pięciu etapach, przy czym pierwszy etap ma charakter informacyjny – wstępny i odnosi się bardziej całościowo do obszaru kompleksowego gminy Trzebnica.

W drugim etapie zostały przeanalizowane dokumenty strategiczne i planistyczne szczebla lokalnego i ponadlokalnego w celu: określenia stanu środowiska całej gminy Trzebnica, oceny zrealizowanych dotychczas działań z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w gminie oraz ustalenia na tej podstawie pożądanych do realizacji kierunków i zadań z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, które w konsekwencji mają przyczynić się do zachowania, ochrony i poprawy stanu środowiska gminy, zwłaszcza na terenie opracowania niniejszej zmiany Studium dla obrębu wsi Szczytkowice, które to jest przedmiotem opracowania niniejszej Prognozy.

Analiza porównawcza zapisów zm Studium z zakresu ochrony środowiska i ekorozwoju z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wykonanymi dla gminy, powiatu i województwa, wykazała w zdecydowanej większości zbieżność.

Ocena zgodności planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi wykazała, iż te pierwsze w niektórych przypadkach nie są dostosowane do występujących uwarunkowań fizjograficznych i przyrodniczych.

Trzeci etap Prognozy został poświęcony ocenie sformułowanych w dokumencie zm Studium kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla obrębu wsi Szczytkowice. W ocenie ogólnej stwierdzić należy, iż dokument zmiany Studium odnosi się do kwestii ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Wśród zapisów Studium zostały zaproponowane rozwiązania istniejących i spodziewanych konfliktów przestrzennych i środowiskowych, wynikających z realizacji planowanych inwestycji, których oddziaływanie na środowisko i warunki życia ludzi ocenia się, jako niekorzystne. Nie są to jednak oddziaływania znacząco negatywne, a takie mają szczególne znaczenie. Czwarty, najważniejszy etap prognozy poświęcony jest ocenie relacji ustaleń projektu zmiany Studium z ustaleniami innych dokumentów planistycznych i strategicznych (wcześniej przeanalizowanych), a także ocenie wpływu ustaleń projektu Studium na środowisko.

Wśród planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego dominują te, które nie będą powodować silnych niekorzystnych zmian w jakości środowiska, nie będą także naruszać funkcjonowania procesów przyrodniczych. Wśród proponowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego nie występują takie, które powodowałyby oddziaływanie niekorzystne - bardzo silne, znaczące. Do najbardziej niekorzystnych zaliczyć należy tereny aktywności gospodarczej (P/U) (powodować będą oddziaływanie negatywne silne, jednak wyłącznie w najbliższym sąsiedztwie).

Skutkiem realizacji ustaleń Studium będą zmiany w jakości wizualno – estetycznej krajobrazu. Większość będzie miała charakter neutralny, gdyż w większości przypadków planowane kierunki zagospodarowania przestrzeni stanowią kontynuację obecnego zagospodarowania terenu gminy. Do najbardziej niekorzystnych zaliczyć należy ekspansję procesów urbanizacyjnych. Zauważa się tam niekorzystną tendencję suburbanizacji i rozpraszania zabudowy. Choć w Studium szczegółowo opisane są działania urbanistyczne, jakie mogą być podejmowane w strefach konserwatorskich,

zabrakło ogólnej informacji na temat przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy i ochrony ładu przestrzennego.

Ocenia się, że w wyniku realizacji planowanych kierunków zagospodarowania jakość powietrza w gminie nie pogorszy się (pod warunkiem spełnienia wymogów technologicznych określonych w Studium), natomiast może wystąpić zagrożenie dla środowiska wodnego, zwłaszcza na terenach intensyfikacji produkcji rolniczej oraz gospodarstw domowych.

W ostatnim, piątym etapie Prognozy wskazane zostały propozycje możliwego ograniczania i zapobiegania negatywnym oddziaływaniom na środowisko planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz propozycje monitorowania (kontroli) przyszłych skutków realizacji ustaleń projektu zm Studium na środowisko i ekorozwój. Należy podkreślić, iż zastosowanie zaproponowanych rozwiązań, jest możliwe tylko w przypadku kompleksowej realizacji ustaleń Studium oraz polityk, strategii i planów odnoszących się do terenu całej gminy Trzebnica. Przyszłe możliwe skutki w środowisku, wynikające z realizacji planowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego, powinny podlegać okresowej kontroli, oceniającej kierunek i skalę zmian zachodzących w środowisku.

VIII. LITERATURA

- [1] „Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2005r.”, WIOŚ Wrocław.
- [2] „Raport o stanie środowiska województwa dolnośląskiego w 2007r.”, WIOŚ Wrocław.
- [3] Główny Urząd Statystyczny – „Gminy Województwa Dolnośląskiego w statystyce 2002-2005”.
- [4] Główny Urząd Statystyczny - „Województwo Dolnośląskie. Podregiony. Powiaty. Gminy 2008”.
- [5] Opracowanie ekofizjograficzne gminy Trzebnica, sporządzone na potrzeby zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Ilona Szarapo, Wrocław 2008.
- [6] Plan gospodarki odpadami, Załącznik nr 2 do uchwały Rady Miejskiej w Trzebnicy nr XXXVIII/295/05 z dnia 28 kwietnia 2005 r.
- [7] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, uchwała nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 roku, WBU we Wrocławiu, 2002r.
- [8] Problemy ocen środowiskowych, kwartalnik Nr 2(29)2005, artykuł: „Propozycja metodyczna opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, cz. I”, dr hab. Mariusz Kistowski.
- [9] Problemy ocen środowiskowych, kwartalnik Nr 3(30)2005, artykuł: „Propozycja metodyczna opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, cz. II”, dr hab. Mariusz Kistowski.
- [10] Prognoza oceny oddziaływania na środowisko planu gospodarki odpadami dla gminy Trzebnica na lata 2010-2014 z perspektywą na lata 2015-2018, ECER Technika Sp. z o.o., Trzebnica 2009 r.
- [11] Prognoza oceny oddziaływania na środowisko programu ochrony środowiska dla gminy Trzebnica na lata 2010-2014, z perspektywą na lata 2015-2018, ECER Technika Sp. z o.o., Trzebnica 2010 r.
- [12] Prognoza oceny oddziaływania na środowisko programu usuwania azbestu dla gminy Trzebnica, Agnieszka Stochaj, Trzebnica 2012 r.
- [13] Prognoza oddziaływania na środowisko Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Ilona Szarapo, 2014 r.
- [14] Program ochrony środowiska gminy Trzebnica, Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miejskiej w Trzebnicy nr XXVIII/295/05 z dnia 28 kwietnia 2005 r.
- [15] Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami dla powiatu trzebnickiego, Starostwo Powiatowe w Trzebnicy, listopad 2003r.
- [16] Strona internetowa: <http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000>.
- [17] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Uchwała Rady Miejskiej w Trzebnicy Nr III/19/14 z dnia 30 grudnia 2014 r.

IX. PRZEPISY PRAWNE

- [1] *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 lipca 2004 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348).
- [2] *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000* (Dz. U. z 2010r. Nr 77, poz. 510, t. j.).
- [3] *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826, t. j.).
- [4] *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408).
- [5] *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409).
- [6] *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, t. j.).
- [7] *Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r.* (Dz. U. z 2015 r. poz. 469, t. j. z późn. zm.).
- [8] *Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1987, t. j.. z późn. zm.).
- [9] *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, t. j. z późn. zm.);
- [10] *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, t. j. z późn. zm.).
- [11] *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r. poz. 672, t. j. z późn. zm.).
- [12] *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 778, t. j. z późn. zm.).
- [13] *Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach* (Dz. U. z 2015 r. poz. 2100, t. j. z późn. zm.).
- [14] *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 909, t. j. z późn. zm.).
- [15] *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, t. j. z późn. zm.).

Oświadczenie

Oświadczam, że spełniam wymogi niezbędne do sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko określone w art. 74a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Anna Katarzyna Andrzejewska

